

Program Národní a kulturní identity (NAKI II)
Projekt VaV MK ČR DG20P02OVV019
Praktické přístupy k územní ochraně historické kulturní krajiny

Specializovaná mapa s odborným obsahem

SÚ ORP Turnov
Identifikace jednotek a celků historické kulturní krajiny
a identifikace kulturně historických hodnot celku
historické kulturní krajiny Sychrovsko

SAMOSTATNÁ PŘÍLOHOVÁ ČÁST B

PŘÍLOHA III.:
PODROBNÁ DATABÁZE KULTURNĚ HISTORICKÝCH HODNOT - ZNAKŮ CELKU/JEDNOTKY HIKK SYCHROVSKO
(TYP 3: KRAJINA KOMBINOVANÉ KOMPOZICE)

PŘÍLOHA IV. :
SEZNAM VYHLÁŠENÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK, NÁRODNÍCH KULTURNÍCH PAMÁTEK
A PÁSEM PAMÁTKOVÉ OCHRANY V CELKU HIKK SYCHROVSKO

Předkladatel výsledku: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice

Hlavní řešitel (autor-garant výsledku): Ing. Martin Weber

Spoluřešitelé (spoluautoři): Ing. Dorotea Cimburová, Ing. Tomáš Veith, Ph.D., Bc. Alois Vokoun

Podklady a spolupráce: Ing. Milena Andrade – Dneboská, Mgr. Jarmila Hušková – Šimáňová, Ing. Tomáš Mertlík, PhDr. Věra Vávrová

Poděkování: PhDr. Miloš Kadlec

Výstup byl zpracován v rámci řešení I. etapy projektu, jejímž cílem je ověřit praktickou využitelnost typologie historické kulturní krajiny ČR na správních územích obcí s rozšířenou působností

Průhonice 2022

Program Národní a kulturní identity (NAKI II)
Projekt VaV MK ČR DG20P02OVV019
Praktické přístupy k územní ochraně historické kulturní krajiny

Specializovaná mapa s odborným obsahem

SÚ ORP Turnov
Identifikace jednotek a celků historické kulturní krajiny
a identifikace kulturně historických hodnot celku
historické kulturní krajiny Sychrovsko

PŘÍLOHA III.:
PODROBNÁ DATABÁZE KULTURNĚ HISTORICKÝCH HODNOT - ZNAKŮ CELKU/JEDNOTKY HIKK SYCHROVSKO
(TYP 3: KRAJINA KOMBINOVANÉ KOMPOZICE)

Předkladatel výsledku: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice

Hlavní řešitel (autor-garant výsledku): Ing. Martin Weber

Spoluřešitelé (spoluautoři): Ing. Dorotea Cimburová, Ing. Tomáš Veith, Ph.D., Bc. Alois Vokoun

Podklady a spolupráce: Ing. Milena Andrade – Dneboská, Mgr. Jarmila Hušková – Šimáňová, Ing. Tomáš Mertlík, PhDr. Věra Vávrová

Poděkování: PhDr. Miloš Kadlec

Výstup byl zpracován v rámci řešení I. etapy projektu, jejímž cílem je ověřit praktickou využitelnost typologie historické kulturní krajiny ČR na správních územích obcí s rozšířenou působností

Průhonice 2022

1. Zámek a čestný dvůr

Sychrovský zámek, hlavní rodová rezidence Rohanů v Čechách, dnes představuje rozsáhlý a slohově jednotný areál zámeckých budov v novogotickém pojetí. Ještě před příchodem Rohanů zde v roce 1690 postavil Vincenc Lamotte rytíř z Frintroppu barokní zámek s věží stojící při jižní stěně, u této věže byla roku 1693 přistavěna kaple. Hlavní dvoupatrové východní průčelí bylo otočeno do zahrady, rozkládající se na jih a na východ od zámecké budovy, nižší západní průčelí bylo otočeno do dvora, odkud se také k zámku přicházelo. Podobu zámku a okolních úprav zachycuje kresba F. B. Wenera z roku 1752¹. (Wirth et al. 1968, Kadlec 2003?, Rejha 2013, Kuthan 2014).

Brzy po nákupu panství Svijany se Sychrovem knížetem Karlem Alainem Gabrielem Rohanem v roce 1820, bylo rozhodnuto, že se Sychrov stane novým domovem starého francouzského rodu Rohanů v Čechách. Již v následujícím roce byla zbořena barokní věž, poškozená již v roce 1804 bleskem. V letech 1822 – 1834 byla provedena klasicistní přestavba zámku a přilehlého okolí. K největší změně došlo na místě dřívějšího zemědělského dvora. Dvůr rozprostírající se od západního průčelí k západu byl přesunut na jih a ještě s určitým odstupem od zámku. Místo původního dvora bylo adaptováno na *cour d'honneur*, čestný dvůr. Z bývalých budov byly přestaveny případně nově postaveny: při severním okraji dvora obydlí kaplana (čp. 2) a správní budova (čp. 3), jižní okraj konírny (čp. 4). Naopak okraj dvora proti průčelí zámku se odstraněním ovčína otevřel. V prostoru dvora zůstala pouze studna umístěná přesně uprostřed. V roce 1823 byla do prostoru mezi studnou a zámkem umístěna kamenná kašna. Ve druhé fázi přestaveb ve 30. letech byl čestný dvůr uzavřen přistavením dvou křídel k západnímu průčelí zámku, byla to na sever tzv. galerie, jinak také divadlo obdélníkového půdorysu a na jih Bertino křídlo, pojmenované po jediné dceři majitele, které má tvar obráceného L. Jak dokládá mapa stabilního katastru z roku 1843, byla zahradní úprava čestného dvora pravidelná a osově uspořádaná. Do plochy dvora byla vložena čtveřice ornamentálně členěných ploch s tvarovanými dřevinami. Západní okraj čestného dvora uzavíralo stromořadí. Podobně zásadní změny proběhly na východě, kde bylo uprostřed zahradního křídla vybudováno monumentální dvouramenné schodiště umožňující z prvního patra sestup do nově založeného parku. (Wirth et al. 1968, Kadlec 2003?, Rejha 2013, Kuthan 2014).

Adaptace zámku tedy probíhala po celou vládu Karla Alaina Rohana, první vlna přestaveb zahrnující především západní část zámku musela být v takovém stavu, aby umožnila opakovanou návštěvou francouzského krále Karla X. s doprovodem v letech 1834 a 1835. Druhou vlnu přestaveb z období vlády Karla Alaina Rohana zakončila přestavba kaple v letech 1834–1836, která navázala na protažení východního průčelí. Je otázka do jaké míry se zámek přiblížil jeho představám, když 24. dubna 1836 zemřel, nicméně na dalších jedenáct let stavební činnost prakticky utichla. Klasicistní podobu zámku a nejbližší přilehlé okolí zachycuje vyobrazení neznámého autora ze 40. let 19. století². (Kadlec 2013?, Rejha 2013. Rohan 1996)

Jeho nástupce Kamil Josef Filip Idesbald Rohan provedl ve spolupráci s rohanským stavitelem Josefem Pruvotem³ a dalšími v letech 1847 - 1862 stylově jednotnou novogotickou přestavbu exteriéru i interiérů zdejšího zámku a do konce svého života dotvářel přírodně krajinářským způsobem jeho okolí v duchu romantismu. V letech 1847 až 1849 byla přestavována severní část, od roku 1852 navázaly další přestavby trvající po celé desetiletí. S částečným využitím ideových předloh od Františka Bayera z roku

1848 a zejména pozdější předlohy Bernharda Grubera z roku 1850 přestavěl s dílčími úpravami Gruberova řešení Josef Pruvot průčelí a venkovní schodiště na východní straně zámku. Po stranách byly postaveny dvě věže, válcová s ochozem zvaná Bretaňská a na protilehlé straně hranolová s terasou zvaná Rakouská, nebo též Rohanská. Na dalších dvou nárožích zámeckého čtyřhranu byly přistavěny menší válcové věže, nad průjezdy od západu do parku byly vyzdviženy ještě nízké hranolové věže s cimbuřím. Na jižní straně byla v letech 1856 až 1862 k parkovému průčelí zámku přistavěna nová zámecká kaple Nanebevzetí Panny Marie. Od 60. let 19. století (poté, co byly dokončeny největší práce na Sychrově) bylo možné si povšimnout výraznějšího zájmu o západní stranu zámku. V roce 1863 byl postaven výrazný kamenný portál do západního průčelí směrem do čestného dvora, dvůr byl v této době nově srovnán, založeny byly čtyři nepravidelně ohraničené plochy trávníků a doplněny rozvolněnou výsadbou okrasných stromů a keřů.⁴ Vedlejší stavby obklopující předzámčí (kaplanka, úřední dům a byty zaměstnanců, studniční domek s kašnou i oplocení dvora a parku byly vybudovány v jednotném neogotickém pojetí. V rohanských dílnách v Jesenném u Navarova bylo zhotoveno železné oplocení parku. Za Kamila Josefa Filipa Idesbalda Rohana byly s velkou péčí novogoticky upraveny i zámecké interiéry včetně vybavení. (Wirth et al. 1968, Kadlec 2003?, Rejha 2013, Kuthan 2014)

Pozdější majitelé Sychrova, synovec Alain Benjamin Artur Rohan (1853 – 1914) a následně jeho syn JUDr. Alain Rohan (1893 – 1976), provedli v duchu požadavků na moderní bydlení dílčí zásahy v interiéru i exteriéru zámku vedoucí k ztrátám historické podoby objektu. V roce 1945 byl zámek na základě dekretu č. 12/1944 Sb. konfiskován. Sychrovský zámecký areál byl zařazen mezi nejvýznamnější památkové objekty a od 1. května 1950 zpřístupněn veřejnosti. Od roku 1995 je prohlášen národní kulturní památkou. (Kadlec 2003?, Šternová et al. 2013, Kuthan 2014)

Literatura:

Kadlec, M. (2003?): *Sychrov*. Gloriet Libice nad Cidlinou. 24 s.

Kuthan, J. (2014): *Aristokratická sídla v českých zemích 1780 – 1914*. Nakladatelství Lidové noviny Praha. 711 s.

Rejha, A. (2013): *Pamětní kniha zámecké kaple na Sychrově 1862–1867*. UK Praha. Bakalářská práce. [online]. [cit. 2022-05-11]. <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130113647>.

Rohan, I. (1996): *Zámek Sychrov novogotický památník rodu Rohanů*. Spolek přátel zámku Sychrov. Turnov. 31 s. + 81 obr. příl.

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Wirth, Z. et al. (1968): *Sychrov Státní zámek a památky v okolí*. Olympia Praha. 35 s.

1 Kresba ve sbírce kreseb *Topographie Böhmen und Mähren*, Tafel 22.2, k tomu MARSCH, Angelika. *Friedrich Bernhard Werner*. Weissenhorn : Anton H.Konrad Verlag, 2010, s. 481–516. Samotná kresba je reprodukována poměrně často.

2 Lept z období okolo roku 1835 je uložen v Muzeu Antonína Dvořáka v Praze

3 Knížecí stavitel Josef Pruvot (4. června 1807 – 1. března 1883) byl synem rohanského zahradníka ze zámku Řepín a jeho české manželky, vystudoval pražskou stavovskou polytechniku u profesora Františka Josefa Gerstnera, s nímž spolupracoval na stavbě koněspřežné železnice z Českých Budějovic do Lince a jako geometr i na dalších místech. Do rohanských služeb nastoupil v Řepíně, kde v letech 1832–1836 pracoval jako stavební úředník. V roce 1836 přišel na Sychrov, kde pracoval až do své smrti roku 1883. Nejprve jako stavební adjunkt, stavební správce, od roku 1870 i stavební ředitel. Řídil novogotickou přestavbu zámku, zpracoval řadu návrhů dotýkajících se vnitřního zámeckého vybavení, parkových stafáží a krajinářských úprav, také postavil (přestavěl) řadu kostelů a jiných staveb v okolí. Po Pruvotově smrti byl v letech 1883 až 1891 stavebním správcem František Vordren, záhy po Kamilově smrti v roce 1892 je do roku 1906 připomínán jako stavební správce Václav Karnold. (Wirth 1960, Rejha 2013)

4 Zatímco téměř veškerá literatura si povšimla výsazení masivní aleje Rohanky za Karla Alaina, žádná neupozornila, že i Kamil Rohan vysadil někdy po roce 1874 svoji alej a to mezi čestným dvorem a návsi nejbližší vesnice Radimovic a dále, že postavil dřevěný altánek (gloriet) na nejvýraznějším místě směrem na západ od zámku. Ačkoliv se dodnes z tohoto projektu téměř nic nezachovalo, nelze vyloučit, že Kamil zde chtěl vytvořit analogii k západovýchodní ose zámek – park – Rohanka – Jenišovice na východozápadní ose zámek – čestný dvůr – alej do Radimovic – gloriet. (Rejha 2013)

Foto: T. Mertlík 2021

Foto: M. Weber 2021

2. Park

Významným hlediskem, proč si Karel Alain Gabriel Rohan vybral a povznesl Sychrov, jako sídlo hlavní větve knížecího rodu, byla jeho krásná volná poloha a nádherné okolí v údolí Mohelky. Krátce po koupi zdejšího majetku v roce 1820 následovalo rozhodnutí o přestavbě nevyhovujícího barokního zámku a úpravě jeho okolí. Dekretem z 29. ledna 1821 bylo nařízeno vrchnímu úřadu ve Svijanech zabezpečit stavební kámen a další materiál pro přestavbu zámku a strhnout zchátralou věž. Dalšími dekrety z 20. září a 30. října 1821 bylo nařízeno: založit a osázet velký park podle zhotoveného plánu; položit velký vodovod; dovézt na místo stavby potřebný materiál a od jara r. 1822 rychle pokračovat ve stavebních pracích zahájených v roce 1821. Udělat hlavní příjezdovou cestu směrem na východ od zámku přes sychrovský dvorec až k liberecké státní silnici a na jaře 1822 tam po obou stranách vysázet dvojitou alej z topolů. (Kadlec 2003)

Nový park obklopil dřívější barokní zahradu obehnanou zdí. Pravděpodobně na polokruhové zdi přiléhající ke vstupu byly umístěny sochy svatých. Sochy byly snaty a rozvezeny po panství: sv. Jan (?)⁵, sv. Vavřinec a sv. Florian byly umístěny nedaleko zámku u silnice do Radimovic, sv. Barbora u Hrobky, p. Marie⁶ na rozcestí u Rybníka, další u Příšovic a Přepěř. (Adam 1926, Rohan 1996). Jelikož neznáme plán, na jehož základě byl velký park od roku 1821 zakládán, nelze dnes bezpečně určit jeho tehdejší velikost a celkové pojetí. Podobně nedoložená je účast dalších osob vedle majitele, připadajících v úvahu v souvislosti s jeho vznikem. Rohan (1996) bez udání zdroje uvádí, že rozšiřování parku ve 20. letech 19. století probíhalo pod vedením zahradníka Pruvota⁷, který s rodinou emigroval z Francie. Podobně nejistá (s výjimkou posledně jmenovaného Grellepoise) je účast dalších zahradníků, Krejčího, Brejly a Grellepoise⁸, které uvádí Prousek (1888) jako zahradníky v souvislosti se založením školek v nedalekých Svijanech v roce 1826. Zcela vyloučit nelze ani osobní podíl mladého Kamila Rohana.

Bezpečně lze jeho podobu interpretovat až na základě mapy Stablního katastru z roku 1843⁹. Velký park, využívající rovinatě i svažité území východně a severně od zámku, ve svém pojetí kombinuje tehdy nastupující přírodně-krajinářskou kompozici parkových úprav s výrazově starší (barokní a barokně-klasicistní) kompozicí os vycházejících od zámecké budovy.¹⁰

Karel Alain Gabriel Rohan, měl dostatečné prostředky na odstranění dvou zásadních nedostatků okolí Sychrova, tedy špatné půdy a nedostatku vody (též počasí bylo někdy dosti sychravé). Karel Alain nechal navážet úrodnou prst, ale také jílovitou půdu, která by držela stojatou vodu (jeho projekt rybníka v parku nakonec nebyl realizován), také vybudoval nákladný sychrovský vodovod s dvěma vodárnami u Mohelky (horní neboli velkou a dolní neboli malou). Voda byla přiváděna do dvou nádrží na náhorní plošině, kde se rozkládal park a zámek. (Rejha 2013)

Prostorové uspořádání parku je založeno na systému tří os, rozbíhajících se od terasy zahradního schodiště. Jak uvádí Nauman (1968) jedná se o systém známý a obvyklý již od baroka (užívá se pro něj francouzského názvu patte d'oire – husí nožka, pro jeho podobu s otiskem husí stopy). Pro Sychrov je však tento koncept uplatněn osobitě. Hlavní osa je tvořena širokým travnatým průhledem lemovaným volně utvářenými skupinami mohutných stromů, na konci je uzavřena budovou oranžerie. Cesty křížující hlavní průhled jsou zapuštěny pod úroveň terénu, nad jeho úroveň vystupují pouze dva kamenné bazény. Pravá boční osa je tvořena v blízkosti zámku alejí, doprovázející kočárovou a dvě paralelní cesty k

⁵ Podle památkového katalogu byl svatý Jan Nepomucký vytvořen v roce 1823 na zakázku rohanské vrchnosti.

⁶ Jedná se o sousoší Piety umístěné dnes v zámeckém parku za závěrem kaple Nanebevzetí Panny Marie

⁷ Zahradník Pruvot přišel s Rohany z Francie a působil v jejich zámeckém parku v Řepíně; byl otcem Josefa Pruvota, stavitele a spolutvůrce parkových úprav na Sychrově v období Kamila Rohana – blíže viz pozn. 7.

⁸ Louis Grellepois (1799 nebo 1800 Doye, department Jura, Francie – 3. 8. 1869 Svijany) přišel s Rohany z Francie a působil jako zahradník, později jako vrchní zahradník ve Svijanech a na Sychrově, po reorganizaci správy velkostatků byl v roce 1855 jmenován ředitelem zahrad na Sychrově, kde působil do roku 1859. Zemřel ve Svijanech č. p. 20, kde bydleli zámečtí zahradníci. (Rejha 2013, Tlustý nepubl.)

⁹ Jedná se zachycení stavu parkových úprav nedlouho po smrti Karla Alaina Gabriela Rohana

¹⁰ Podobnou kombinaci kompozičních principů nalezneme i v dalších parkových úpravách na našem území, např. v případě Chotkovských úprav na Kačíně z přelomu 18. a 19. stol.

zámku od liberecké silnice. Na opačném konci alej pouze opticky směřuje ke vzdálenému kostelu v Jenišovicích, který se v jejím závěru uplatňuje jako krajinná dominanta. Levá boční osa byla v době svého založení koncipována též jako stromová alej doprovázející kočárovou a dvě paralelní cesty k zámku z údolí Mohelky. Alej byla ukončena na horní hraně tohoto údolí, kde byla vystavěna v letech 1834–1835 stafaž středověkému hrádku Alten Burg¹¹. Průhled branou před prudkým ohybem cesty uměle a záměrně zatajující údolí Mohelky, přecházel do otevřené a zdánlivě liduprázdné krajiny, tvořené lesíky a návršími. Rohan (1996) připodobňuje kompozici Sychrovského parku s využitím patte d’oire k uspořádání venkovského záměčku matky Karla Alaina Gabriela Rohana ve Vigny u Paříže, kde rodina často pobývala a od něhož v historii vycházela dvojice alejí do okolní krajiny. Celé území tehdejšího parku je protkáno organickou sítí cest, vedoucích k odpočinkovým místům, drobným parkovým stavbám, parkovým průhledům i vyhlídkám do okolní krajiny, zejména do údolí Mohelky. Oproti současnému stavu zahrnoval park i okolí hrádku Alten Burg a přiléhající svahy nad údolím Mohelky, při jihovýchodním nároží zámku, v místě později založeného arboreta zasahovala do plochy dnešního parku pravidelná kuchyňská zahrada se skleníky.

Největší věhlas parku nastal za Kamila Josefa Filipa Idesbalda Rohana, který provedl v letech 1847 - 1862 stylově jednotnou novogotickou přestavbu zdejšího zámku a přetvářel jeho okolí v duchu romantismu. Vedle knížete, se na parkových úpravách podílel technickými náčrtý a návrhy zahradních stafaží i krajinářských úprav Josef Pruvot¹² a po stránce sortimentální a pěstební vedle ostatních dále uvedených zahradníků zejména Vojtěch Mašek¹³. Nové výsadby se prováděly především v letech 1840 až 1850. Nový charakter však parku vtiskla až úprava z let 1856 až 1862. (Vlček 2001). Anglický park Kamil budoval jako odpovídající rámec ke svému romantickému zámku. „divoká“ příroda, malebná zahrada měly zámek nejenom obklopovat, ale spojovat i s čarokrásnými výhledy a průhledy do krajiny. Střídání světla a stínu, překvapující scenerie, které tvoří nerovnosti terénu a zákruty cest, malebně seskupené skupiny stromů, malé bazény s plastikami, jsou kánodem venkovské zahrady (Rohan, 1996). Kamil Rohan byl považován za předního odborníka v oblasti parkových úprav, znalce dendrologie a botaniky. S respektem navázal na předchozí práce a rozvinul celkovou koncepci parku, který byl hojně navštěvován aristokraty a příležitostně otevírán veřejnosti. Park se, jak po stránce uměleckého ztvárnění, tak z pohledu dendrologických a botanických sbírek, zařadil mezi vrcholná díla zahradního umění na území monarchie. Rekonstruovány, upravovány a nově zakládány byly drobné parkové stavby i přírodní partie. Dotvářeny byly jak hlavní pohledové osy vč. jejich architektonického zakončení, tak další kompoziční a programové části parku. Oranžerie v hlavním průhledu byla přebudována na letní zámček s venkovní kolonádou a v roce 1890 byla v jejím sousedství vystavěna neogotická vodárenská věž. Částečně byla rozvolněna levá kompoziční osa a stavebně byla upravena i umělá zřícenina středověkému hrádku Alten Burg do podoby neogotické brány, nově nazývané Arthurův hrad. Změny se nevyhnuly ani pravé ose, kde byly na části vysazeny sloupovité duby a za stavebně upravenými strážními domky čtyřřadé stromořadí lip a topolů, později čistě lipové. Na místě přesunutě pěstební zahrady bylo založeno arboretum oddělené od parku frontou pěti skleníků a oplocením vedoucím od skleníků k rohu zámecké kaple. Dendrologicky byly obohacovány i další parkové části. Přímou z parku byl otevřen pohled z vyhlídkové terasy korunního prince Rudolfa do údolí Mohelky s dominantou Sychrovského viaduktu.

11 Později též Arturův hrad

12 blíže viz pozn. 7.

13 Vojtěch Mašek (23. dubna 1829 – 14. listopadu 1902) pocházel z Dolní Lukavice u Přestic. Po vyučení ve zdejším panském zahradnictví přijal místo v Praze v zahradě hraběte Kinského a později v Kleinově zahradě na Florenci. Další praxi získal v Hüglovské zahradě v Hietzingu u Vídně a krátce nato přešel jako zahradnický příručí do zahrady v Schönbrunnu, kde sloužil pod známým ředitelem a botanikem Van der Schottem. Po vykonání vojenské služby byl přijat do zaměstnání u hraběte Chotka ve Veltrusích. V letech 1855–1895 působil na Sychrově, kde se věnoval parkovým úpravám, sbírkám dřevin a skleníkových rostlin, dovážel, aklimatizoval a šlechtil nové okrasné odrůdy a vytvořil ze Sychrova jeden ze sortimentálně nejbohatších parků v tehdejší monarchii. Roku 1858 byl jmenován vrchním zahradníkem a v roce 1860 ředitelem zahrad, tuto pozici zastával do roku 1895, kdy knížecí službu nuceně opustil. V roce se stal spoluzakladatelem obchodního zahradnictví v Turnově, které povznesl na mezinárodně známý zahradnický závod, jemuž se plně věnoval po nuceném odchodu ze Sychrova. (Hofman 1981, Rejha 2013)

Při severním okraji parku byla založena čínská partie s obloukovým litinovým mostkem nad rybníčkem Jordán. Jihozápadní část parku obohatilo v druhé polovině 19. století drobné dřevěné stavení s venkovní kuchyní a holubníkem, rustikální objekt a jeho okolí bylo oblíbeným herním místem. Drobnější programové a kompoziční úpravy nastaly i v dalších částech parku, který byl nově ohrazen. Pokud by se zmínka o dokončení oplocení zámeckého areálu litinovým plotem z roku 1872¹⁴ dotýkala i parku, znamenalo by to, že již v tomto období byla z velkého parku vyčleněna oplocená část, odpovídající současné rozloze parku. Také Šternová et al. (2013) popisuje ohradní zdi a litinové oplocení s branami, kterými je obehnan celý zámecký areál včetně dnešního parku a datuje ho do třetí čtvrtiny 19. století.

Po zahradnické stránce řídili úpravy parku nejprve zahradník Václav Budějický¹⁵, následně Vincenc Zakouřil¹⁶. Po reorganizaci správy velkostatků se s titulem ředitel zahrad dostal v roce 1855 na první místo ve správě parku Louis Grellepois, který zde zůstal až do roku 1859. Grellepoisovi již od roku 1855 pomáhal Vojtěch Mašek, který poté Grellepoise nahradil a v letech 1860–1895 byl ředitelem zahrad. Po Maškově nuceném odchodu v roce 1895 se snažil park udržet Jan Richter¹⁷.

K věhlasu majitele i zdejších zahradníků přispívali i dobré výsledky v oblasti introdukce, aklimatizace a šlechtění dřevin i bylin. Podle dobových soupisů z 80. let 19. století bylo na Sychrově vysazeno 398 taxonů jehličnatých dřevin a 1495 taxonů dřevin listnatých, zahrnujících 160 taxonů dubů, 83 taxonů javorů, 74 taxonů jasanů, 54 taxonů šeriků, 44 taxonů bříz, 34 taxonů lip a dalších (Faltus et. Faltusová 1962, Hofman 1981). Ceníky ze stejného období pak uvádějí 1119 druhů a odrůd skleníkových rostlin, jejich počet ve sbírkách byl však mnohem větší. Vyhlášená sbírka orchidejí např. čítala 485 druhů a odrůd. Některé druhy byly i záměrně kříženy. Z úcty ke Kamilu Rohanovi byly pojmenovány některé druhy bylin (např. *Gesneria rohani*) i dřevin (např. *Acer pseudoplatanus rohanii*, *Myrciaria rohanii*, *Pinus rohani*, *Quercus sessilis rohani* fol.var. a *Quercus macrophylla rohanii*, *Prunus avium aureo-marginata* var. *rohanni*) a okrasné odrůdy rodů *Amaryllis*, *Banksia*, *Epacris*, *Paeonia*, *Erica*, *Azalea* a *Rhododendron*. Patrně nejrozšířenější a dodnes pěstovaný je kultivar buku *Fagus silvatica* cv. *Rohan*, který byl uveden na trh V. Maškem v roce 1894. (Hofman 1981, Svoboda 1997)

Sychrovský park se stal dobovým vzorem pro zakládání dalších parků a arboret např. v Průhonicích, Mlýnanech a na Konopišti. (Nauman 1968)

Parkově bylo ztvárněno přilehlé údolí Mohelky, kde byla patrně v polovině 19. stol. založena a postupně rozšiřována oplocená obora pro chov daňčí, jelení a srnčí zvěře. Do obory byla začleněna i část velkého parku. Ve svahu severně pod zámkem byl ve třetí čtvrtině 19. století přestavěn z dřívější hájovny hostinec s dřevěnou vyhlídkovou verandou, ve svažitém terénu byla upravena a doplněna cestní síť, včetně drobné parkové architektury na významných a vyhlídkových místech.

Za dalších majitelů Alaina Benjamina Artura Rohana (1853 – 1914) a následně JUDr. Alaina Rohana (1893 – 1976) byl park uzavřen a dostávalo se mu pouze omezené péče, pro nákladný provoz byly zbourány sbírkové skleníky, botanické sbírky byly rozprodány a poničeny. Zachovány zůstaly jen málo prosperující školky, užitková zahrada pro potřeby majitelů a dřevinné sbírky v parku (Hofman 1981). Po druhé světové válce se dříve jednotně spravovaný areál dostal do rukou několika uživatelů. Zámecký areál včetně oplocené části parku byl prohlášen kulturní památkou a zařazen k nejvýznamnějším památkovým objektům ve správě státu, od roku 1950 je zpřístupněn veřejnosti. Kuchyňská a pěstební zahrada se skleníky se dostala do užívání místního JZD a sloužila zemědělské produkci. Bývalá obora připadla státním lesům.

Literatura:

14 „Od kancelářské budovy až k cimbuří ve dvoře nad stáji bylo postaveno 17 litinových mřížových polí, a tak bylo dokončeno úplné oplocení sychrovského zámeckého areálu.“ Kadlec, M. (Nepubl.)

15 Václav Budějický (1775 – 1848) byl vyplácen jako zahradník ve 30. letech 19. stol., zemřel na zámku Sychrov v roce 1848 (Rejha 2013, Tlustý nepubl.)

16 Vincenc Zakouřil je vyplácen jako zahradník od 40. let 19. stol. (Rejha 2013, Vlček 2001)

17 Jan Richter (1859/1860 – 9. května 1926) pocházel z Oder, v letech 1898–1925 na Sychrově jako zahradník (od roku 1822 vrchní zahradník). (Adam 1926, Rejha 2013)

- Adam, R. (1926): *Sychrovská zahrada*. In.: Od Ještědu k Troskám. Vlastivědný sborník českého severu. Ročník V. č. 7 a 8; č. 9 a 10 Turnov. Český Dub, s. 201 - 206 a 223 – 227.
- Faltus, L. et. Faltusová, S. (1962): *Park státního zámku Sychrov*. Krajské středisko památkové péče a ochrany přírody v Ústí nad Labem, Státní ústav památkové péče a ochrany přírody v Praze. 10 nečíslovaných stran.
- Hofman, J. (1981): *Sychrovský park průvodce po historii a dendrologických zajímavostech*. Správa státního zámku Sychrov. 52 nečíslovaných stran + obr. příl.
- Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sichrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899; 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno. Depon. Osobní archiv autora.
- Kadlec, M. (2003?): *Sychrov*. Gloriet Libice nad Cidlinou. 24 s.
- Nauman, P. (1968): *Zámecký park v Sychrově*. In.: Wirth, Z. et al.: *Sychrov Státní zámek a památky v okolí*. Olympia Praha, s. 23 - 24.
- Prousek, J. (1888): *Pamětní kniha obce Svijany – Podolí a okolí*. [online]. [cit. 2022-02-11]. <https://www.obecsvijany.cz/prouskova-kronika-obce-svijany/.html>
- Rejha, A. (2013): *Pamětní kniha zámecké kaple na Sychrově 1862–1867*. UK Praha. Bakalářská práce. [online]. [cit. 2022-05-11]. <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130113647>.
- Rohan, I. (1996): *Zámek Sychrov novogotický památník rodu Rohanů*. Spolek přátel zámku Sychrov. Turnov. 31 s. + 81 obr. příl.
- Svoboda, A. M. (1997): *Okrasné rostliny v zahradách zámku Sychrov*. In Mžýková, M. (Eds.): Kamenná kniha, sborník k romantickému historismu – novogotice. Zámek Sychrov. S. 278-282
- Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.
- Tlustý, J. (Nepubl.): písemné sdělení archiváře SOA Litoměřice k osobám zahradníků na Sychrově z března 2022
- Vlček, P. (2001): *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*. Nakladatelství Libri. Praha. S. 464-465.

Foto: M. Weber 2021

Foto: T. Mertlík 2022

3. Zásobní (kuchyňská) zahrada a hospodářský dvůr

Dnešní zásobní zahrada se rozkládá jihovýchodně od zámku a navazuje na bývalý hospodářský dvůr. Jak je zřejmé z map stabilního katastru z roku 1843 bývala pravidelně členěná kuchyňská zahrada v době knížete Karla Rohana situována v těsné blízkosti jihovýchodního nároží zámku. Na jejím východním okraji stála rozlehlá oranžerie. Se záměrem Kamila Rohana na zřízení arboreta a sbírkových skleníků v tomto prostoru, který dokládají archivní plány¹⁸ zpracované J. Pruvotem z roku 1848, byla kuchyňská zahrada přesunuta jižně od původní přístupové cesty z Husy k Sychrovu. Současně s přeložením přístupové cesty byla nově ohrazena kamennou zdí v neogotickém stylu s cimbuřím a kruhovými střilnami na nárožích.

Zahrada byla původně určena pro pěstování ovoce a zeleniny, později byla využívána i pro šlechtění okrasných i ovocných stromů a keřů. Nacházelo se zde ovocnářské oddělení, kde byly soustředěny nejlepší ovocné odrůdy. Příležitostně zde byly pořádány i výstavy ovoce. (Šternová et al. 2013) Vedle venkovních pěstebních ploch a venkovního bazénu - kruhového rezervuáru na vodu se zde v době Kamila Rohana nacházela množárna, skleník a studený skleník pro vřesovce (Erikenhaus). Uvedena je zde i střelnice¹⁹, mohlo se snad jednat o skladové zázemí střelnice, jejíž areál je v nedaleké lesní strži.

Mezi zámkem a zásobní zahradou se nacházel bývalý hospodářský dvůr. Vedle hospodářských budov čp. 8 a čp. 15 zde byla na počátku 20. století v čp. 5 zřízena zámecká elektrárna. Další domy byly využívány k obytným účelům. V přilehlém patrovém domě čp. 7, směřujícím do parku a přestavěném ve švýcarském stylu roku 1879, bylo sídlo ředitele zámeckého parku. (Kadlec, M. (Nepubl.), Šternová et al. 2013)

V současnosti slouží zahrada jako zásobní zahrada a zázemí pro údržbu parku, umístěn zde byl i objekt čistírny odpadních vod, torzálně je zachován množárenský skleník a kruhový bazén, venkovní plochy představují po nedávné úpravě reminiscenci tradičního ovocnářského využití. Budovy bývalého hospodářského dvora jsou dnes z části účelově využívány jako zázemí zámku, částečně slouží k bydlení.

Literatura:

Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899; 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno.

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okresu Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány, inv.č. 1441 Návrhy na členění zahrady Josef Pruvot s poznámkami Kamila Rohana 1848

Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Us Rohan, kart. 187: Herschaft Svijan Gebäudebeschreibung vom Jahre 1892

Foto: T. Mertlík 2022

Foto: M. Weber 2022

¹⁸ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány, inv.č. 1441 Návrhy na členění zahrady Josef Pruvot s poznámkami Kamila Rohana 1848

¹⁹ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Us Rohan, kart. 187: Herschaft Svijan Gebäudebeschreibung vom Jahre 1892

4. Obora

Severně od zámku vyplňovala údolí Mohelky, přilehlé svahy a lesy Radimovsko a Paceřsko obora určená k chovu daňčí, jelení a srnčí zvěře. Byla založena Rohany jako nedílná součást jejich voluptuáru. Maťáková (2011) ve shodě s Rejhou (2013) kladou založení obory na Sychrově do roku 1831, což však nenalézá oporu v žádném z dostupných dobových dokumentů. V roce 1831 byla knížetem Karlem Alainem Rohanem založena obora pro chov daňčí a černé zvěře na Žehrově s hájovnou Bellevue (Kadlec 2006), mohlo by jít o záměnu s touto oborou. Také na mapě stabilního katastru z roku 1843 není obora u Sychrova nijak zachycena a teprve později prováděné majetkové změny, zachycené na indikačních skicách stabilního katastru naznačují předpoklad pro její založení patrně v 50. letech 19. století. Písemně je pak existence obory v údolí Mohelky doložena v souvislosti s návštěvou rakouského císaře Ferdinanda I. Dobrotivého na Sychrově 29. až 30. srpna 1853. Jak uvádí Kadlec (2008): „Také krásné a rozkošné údolí Mohelky, totiž obora přiléhající k velké zámecké zahradě, k sobě přitáhla pozornost Jeho Veličenstva. Po hodinové promenádě v této oboře se ráčil císař po boku Její Jasnosti kněžny Adély z Rohanu vozem vrátit k Arturovu hradu (zřícenina hradu) ve velké zámecké zahradě. Zde vystoupil u květinové galerie a zároveň oranžerie a odpočíval. Hlavně tato partie se těšila společné chvále Jejího Veličenstva a jeho urozeného doprovodu.“

Obora, do které byla přičleněna Kamilem Rohanem i severní část velkého zámeckého parku včetně Arturovu hradu, byla upravována v přírodně-krajinářském pojetí. Kromě dvou vodáren na Mohelce, oplocení a dalšího účelového vybavení, byla v oboře dotvářena cestní síť, upravována podoba odpočívadel, vyhlídkových bodů a vybraných rozcestí a dalších míst, včetně drobných stavebních staří. U Radostína a Sedlejovic byly zřízeny novogotické hájovny. Další hájovna, později přeměněná na hostinec, se nacházela severně pod zámkem. V těchto místech bylo možno projít do obory ze zámeckého parku podzemním tunelem. Na dalších místech byly v litinovém oplocení parku prolomeny brány a branky.

I když se i na území obory setkáme s introdukovanými dřevinami, tvoří její porostní základ dřeviny domácí. Krajinářsky dotvářeny byly pouze vybrané partie, ostatní porosty byly ponechány lesnímu obhospodařování, či přírodě-blízkému vývoji.

Podél severního okraje obory byla v roce 1859 zprovozněna železniční trať Pardubicko-liberecké dráhy, která je částečně vedena tunely. Pohledovou dominantou, přetínající a uzavírající údolí Mohelky na východě, je Sychrovský železniční viadukt. Oborou procházela i jedna z trojice hlavních přístupových cest k zámku, zde vedoucí od Radostína. Při příležitosti významných návštěv bývala v Radostíně zřízena provizorní železniční zastávka, od které pokračovala kočárová cesta k zámku. Na počest návštěvy císaře Františka Josefa I., který Sychrov navštívil po prohrané prusko-rakouské válce 1. 11. 1866, byla cesta nazvána „Cestou Františka Josefa I. - Franz Josef Straße.“ (Kadlec 2011) Později tudy projížděli i další významní hosté, z nichž jsou někteří připomínáni na žulové pyramidě pod Arturovým hradem, cesta byla zvána též jako „císařská“.

Roku 1864 byla Sychrovská obora přikoupením asi 8 jiter polí a luk rozšířena a zčásti nově ohrazena. Místo dosavadních sloupů z měkkého dřeva byly použity dubové a žulové sloupy. Podél louky proti viaduktu byl postaven plot ze železných mříží. Roku 1865 se pracovalo na novém ohrazení obory, při němž se používalo vesměs žulových sloupů. K dalšímu rozšiřování a oplocování obory došlo v letech 1874 a 1879. (Kadlec 2011, Kadlec Nepubl.) Podobu obory nedlouho po smrti Kamila Rohana přibližuje archivní mapa revíru Sychrov²⁰ z roku 1891.

Obora byla v provozu ještě v polovině 20. století. Po zestátnění zámku přešlo území do správy státních lesů. Majetkově oddělené území bývalé obory se prozatím nedomáhalo koncepční obnovy. Je zde prováděna pouze základní údržba a dochází k postupné degradaci zdejší komponované krajiny. V roce 2008 byla na části území vybudována Lesy ČR ve spolupráci s NPÚ a dalšími subjekty naučná stezka

Lesní putování s Kamilem Rohanem, která alespoň z části přibližuje široké veřejnosti přírodní a kulturně-historické hodnoty zdejšího území.

Literatura:

- Kadlec, M. (2006): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1820 – 1834*. Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Liberci pro rok 2006. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci s. 137 – 152.
- Kadlec, M. (2008): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1851 – 1860*. Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Liberci pro rok 2008. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci s. 64 – 82.
- Kadlec, M. (2011): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1864 – 1867*. Památky Libereckého kraje. Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Liberci 2010 - 2011. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci s. 68-94.
- Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899; 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno
- Maťátková, P. (2011): *Sychrovská pamětní kniha. Život Rohanů na Sychrově v letech 1820 – 1892*. Univerzita Pardubice. Bakalářská práce. [online]. [cit. 2022-06-11]. https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/38636/MatatkovaP_Sychrovskapametni_ML_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=ye.cz
- Rejha, A. (2013): *Pamětní kniha zámecké kaple na Sychrově 1862–1867*. UK Praha. Bakalářská práce. [online]. [cit. 2022-05-11]. <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130113647>.
- Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

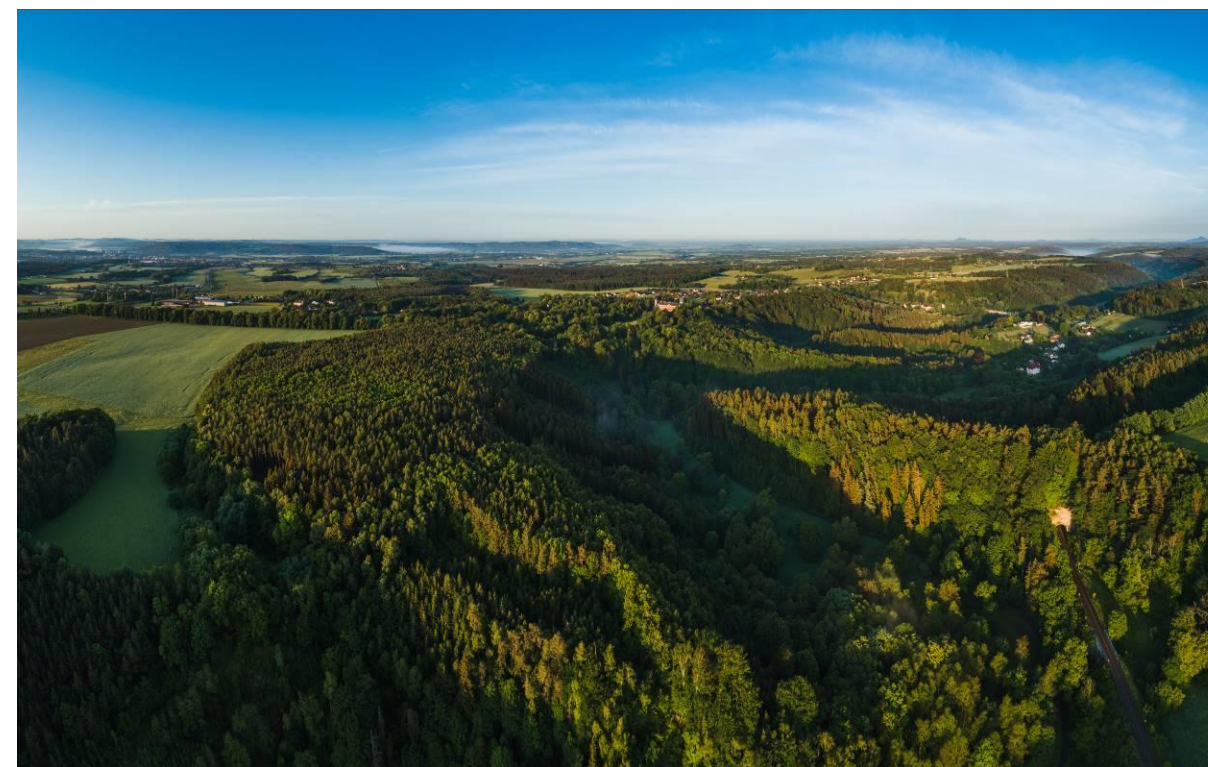

Foto: T. Mertlík 2022

²⁰ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

5. Rohanská alej

Rohanská alej doprovázela hlavní přístupovou cestu k zámku od silnice mezi Turnovem a Libercem. Dnes navazuje na betonovou lávku pro pěší, nad zahloubenou trasou dálnice D10.

Počátky aleje sahají do roku 1821, kdy dal kníže Karel Rohan udělat hlavní příjezdovou cestu směrem na východ od zámku přes sychrovský dvorec až k liberecké státní silnici a na jaře 1822 tam po obou stranách vysázel dvojitou alej z topolů. (Kadlec 2006) Jeho nástupce Kamil Rohan na podzim roku 1851 nařídil sychrovskému lesnímu Franzi Vordrenovi, aby starou alej vykácel a vysázel novou. Podle tohoto příkazu bylo na jaře a na podzim 1852 po vykácení starých stromů na jejich místě znovu vysázeno 246 lip kolem středního tahu aleje a 246 topolů na jejích vnějších stranách. (Kadlec 2008) V současnosti je cca 500 m úsek aleje v oplocené části parku tvořen dvouřadou alejí pyramidálních dubů a zbývající část čtyřřadou alejí malolistých a velkolistých lip. Pohledovou dominantu na konci aleje tvoří věž kostela sv. Jiří v Jenišovicích. Vedení aleje po krajinném horizontu způsobuje její viditelnost z okolí a poskytuje i řadu bočních výhledů. Na sever jsou to výhledy k Ještědu, Pláním Javorníku a Kopanině a za dobrého počasí i dále k Jizerským horám a Krkonoším. Pohledy jižní, dnes narušené velkoobjemovými zemědělskými stavbami, směřují do Českého ráje. Na konci aleje se nacházejí drobná boží muka k účtě Panny Marie. V aleji probíhá pravidelná údržba.

Literatura:

Kadlec, M. (2006): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1820 – 1834*. Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Liberci pro rok 2006. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci s. 137 – 152.

Kadlec, M. (2008): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1851 – 1860*. Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Liberci pro rok 2008. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci s. 64 - 82.

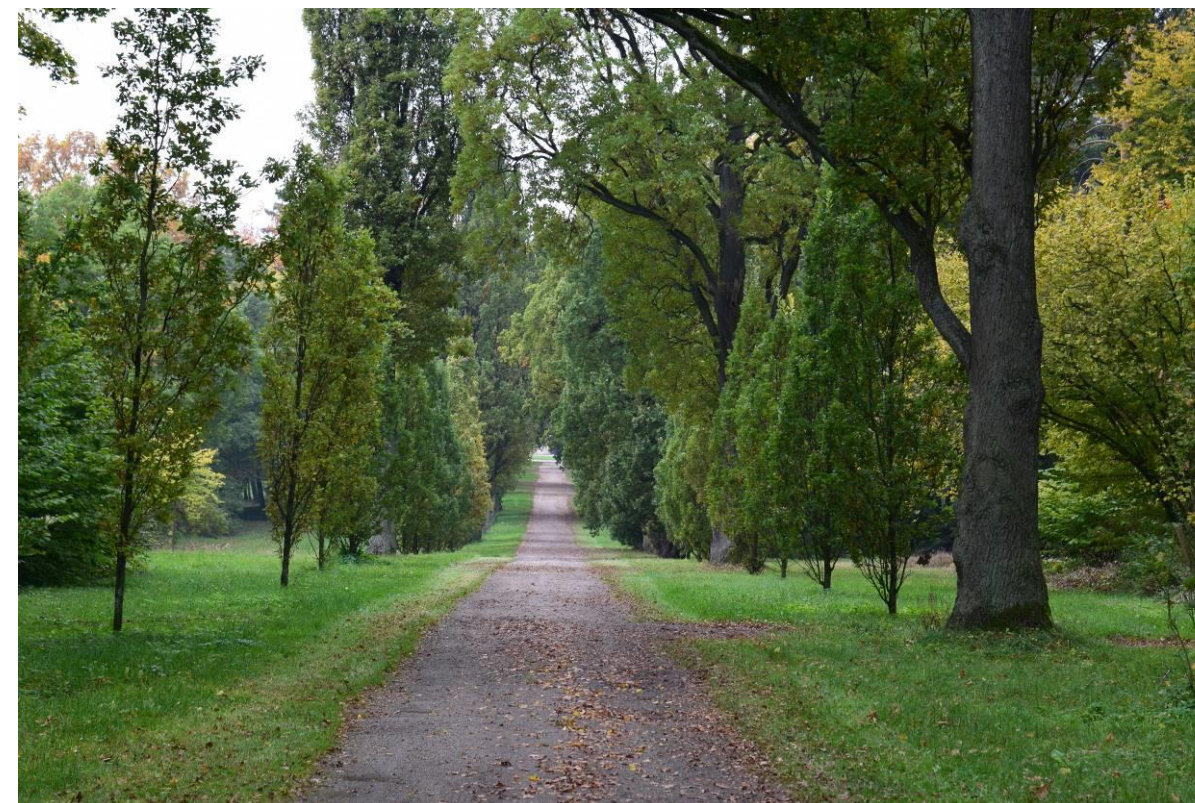

Foto: M. Weber 2021

Foto: T. Mertlík 2021

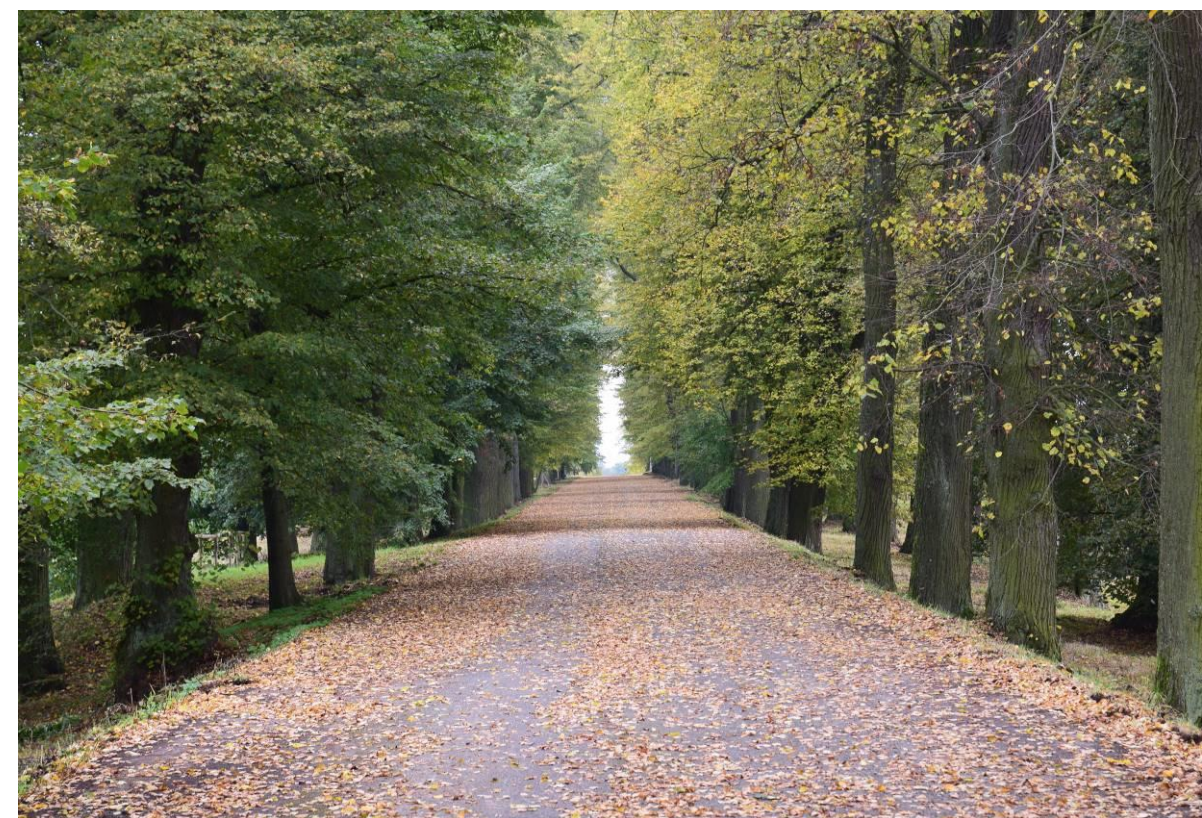

Foto: M. Weber 2021

6. Cesta Františka Josefa I. - Císařská cesta (*Franz Josef Straße – Kaiser Straße*)

Kočárová cesta procházející bývalou oborou od Radostína, kde byla při příležitosti významných návštěv zřízena provizorní železniční zastávka, k Arthurovu hradu a dále k zámku. Na počest návštěvy císaře Františka Josefa I., který Sychrov navštívil po prohrané prusko-rakouské válce 1. 11. 1866, byla cesta nazvána „Cestou Františka Josefa I. - Franz Josef Straße.“ (Kadlec 2011) Později tudy projížděli i další významní hosté, z nichž jsou někteří připomínáni na pamětní pyramidě pod Arturovým hradem, cesta byla zvána též jako „císařská“.

Literatura:

Kadlec, M. (2011): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1864 – 1867*. Památky Libereckého kraje. Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Liberci 2010 - 2011. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci s. 68-94.

Foto: M. Weber 2021

7. Oranžerie („nová“ oranžerie) - letní zámček

Oranžerie pohledově ukončující centrální pohledovou osu od zámku má původ ve stavbě z let 1831–1835. Tehdejší klasicistní stavba byla součástí velkého parku založeného Karlem Rohanem, je zachycena na mapě stabilního katastru z roku 1843. V archivních pramenech je uváděna jako „nová“ oranžerie. Druhá oranžerie se již v této době nacházela na jižním okraji kuchyňské zahrady, o ní se hovoří jako o „staré“ oranžerii. V roce 1852 byla u „nové“ oranžerie realizována přístavba zastřešené sloupovité kolonády podle návrhu Josefa Pruvota. Ta proměnila architektonický výraz objektu do romantizující podoby se švýcarskými prvky i jeho funkční využití. Podle přání Kamila Rohana se oranžerie proměnila na květinovou galerii a letohrádek – letní zámček se slavnostními prostory tvořenými hlavním sálem uprostřed a dvěma intimnějšími kabinety na okrajích. Byly zde i další obslužné prostory. Společenský význam objektu dokládá řada významných návštěv mj. Ferdinanda Dobrotivého 23. srpna 1853, který zde se svým doprovodem obdivoval „líbeznou stavbu, zpola v gotickém a zpola ve švýcarském stylu, důmyslně obepnutou préríjnými růžemi a jinými krásnými popínavými rostlinami.“ V roce 1871 byly u budovy oranžerie vybudovány kulaté předložené schody. Po smrti Kamila Rohana bylo uvažováno o zrušení oranžerie a ponechání pouze předsunuté kolonády jako malebného pohledového uzavření průhledu od zámku, další zrušení hrozilo v roce 1949. Tyto úvahy naštěstí nebyly realizovány. V letech 2006 až 2010 proběhla celková rekonstrukce objektu a objekt byl zpřístupněn. (Kadlec 2008, Kadlec 2009b)

Literatura:

Kadlec, M. (2008): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1851 – 1860*. Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Liberci pro rok 2008. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci s. 64 – 82.

Kadlec, M. (2009b): *Oranžerie na Sychrově*. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci. 10 nečisl. stran.

Foto: M. Weber 2021

8. Oranžerie („stará“ oranžerie) - sbírkové skleníky v arboretu

Kamil Rohan byl vášnivým botanikem a dendrologem, tento zájem ho přivedl k postavení skleníků a založení arboreta, v němž byly umístěny nejzajímavější druhy stromů, keřů, užitkových i ozdobných rostlin. Pro sbírku dřevin (arboretum) vyčlenil samostatný prostor vedle parku, tj. bývalou kuchyňskou zahradu, kterou nově přesunul jižněji až za původní hraniční zeď. Novou kuchyňskou zahradu ohradil zdí s cimbuřím. Jak dokládají dobové plány Josefa Pruvota z roku 1848²¹ bylo arboretum odděleno od parku ze severu kovovým plotem s brankou, z východu frontou sbírkových skleníků, vybudovaných ve větším rozsahu na místě dřívější „staré“ oranžerie.

Fronta sbírkových skleníků činila podle dobových zpráv cca 80 m a skládala se ze tří teplých a dvou studených skleníků. První teplý skleník tvořil dům orchidejí, ve kterém byly sbírky aranžovány formou tropického pralesa. Z domu orchidejí se přecházelo, přes osázenou jeskyni s umělými krápníky, do teplého skleníku palmového. Zde byly zastoupeny hlavně palmy a cykasy. Ve velkém teplém skleníku, který byl od předešlých dvou oddělen velkým studeným skleníkem, byly pěstovány botanicky cenné rostliny. Dva studené skleníky obsahovaly šest oddělení – dům kameliový, dům proteaceový, velký studený dům, malý novoholandský (australský) dům, azalkový dům a dům pro studené orchideje. (J. H. 1886). Další skleníky se nacházely v západní části arboreta a kuchyňské zahradě.

Podle dobových soupisů z 80. let 19. století bylo na Sychrově vysazeno 398 taxonů jehličnatých dřevin a 1495 taxonů dřevin listnatých, zahrnujících 160 taxonů dubů, 83 taxonů javorů, 74 taxonů jasanů, 54 taxonů šereků, 44 taxonů bříz, 34 taxonů lip a dalších (Faltus et. Faltusová 1962, Hofman 1981). Ceníky ze stejného období pak uvádějí 1119 druhů a odrůd skleníkových rostlin, jejich počet ve sbírkách byl však mnohem větší. Vyhlášená sbírka orchidejí, např. čítala 485 druhů a odrůd. Některé druhy byly i záměrně kříženy. V letním období byla řada rostlin ze skleníků vynášena a zdobila rozličné části zámeckého areálu.

Po smrti Kamila Rohana byly za dalších majitelů pro nákladný provoz zbourány sbírkové skleníky, botanické sbírky byly rozprodány a poničeny. Zachovány zůstaly jen málo prosperující školky, užitková zahrada pro potřeby majitelů a dřevinné sbírky v parku (Hofman 1981).

V současnosti je arboretum organickou součástí parku, i když se do dnešních dnů zachoval pouhý zlomek z dřívějšího počtu dřevinných taxonů, patří Sychrov i dnes k dendrologicky významným objektům. Místo bývalých sbírkových skleníků nalezneme podle bazénu s alegorií podzimu, který stál v ose jejich západního průčelí.

Foto: M. Weber 2022

Literatura:

Faltus, L. et. Faltusová, S. (1962): *Park státního zámku Sychrov*. Krajské středisko památkové péče a ochrany přírody v Ústí nad Labem, Státní ústav památkové péče a ochrany přírody v Praze. 10 nečíslovaných stran.

Hofman, J. (1981): *Sychrovský park průvodce po historii a dendrologických zajímavostech*. Správa státního zámku Sychrov. 52 nečíslovaných stran + obr. příl.

J. H. (1886): Návštěva v Sychrově času zimního. Flora časopis vědecko-zahradnický. Ročník IV. Spolek zahradníků „Flora“ v Praze a Ovocnický spolek pro Království České. Praha. S. 49 – 51, 73 – 75, 84 – 86, 111 – 112.

²¹ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány, inv.č. 1441 Návrhy na členění zahrady, s poznámkami Kamila Rohana z 27. 4. 1848

9, 10. Strážní domky

Dvojice strážních domků u brány z Rohanské aleje byla vystavěna již v první polovině 19. století, ale jejich současná podoba pochází z roku 1872²², tj. z období romantické přestavby zámeckého areálu. Již roku 1871 byla mezi zahradními strážními domky ve velké aleji vybudována nová železná uzamykatelná mříž. Ta, která byla na tomto místě dříve, byla použita jako zahradní branka naproti starému hradu. (Kadlec Nepubl.)

Literatura:

Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899, 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno.

Foto: M. Weber 2021

11. Holubník

Dřevěný holubník, pocházející z druhé poloviny 19. století se dnes nachází v těsné blízkosti severovýchodního nároží zámku. Jeho původní poloha byla v blízkosti zahradního domku. Kruhový holubník o dvou patrech stojí na dřevěném sloupu a je zakrytý šindelovou stříškou. (Hofman 1981, Šternová et al. 2013)

Literatura:

Hofman, J. (1981): *Sychrovský park průvodce po historii a dendrologických zajímavostech*. Správa státního zámku Sychrov. 52 nečíslovaných stran + obr. příl.

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

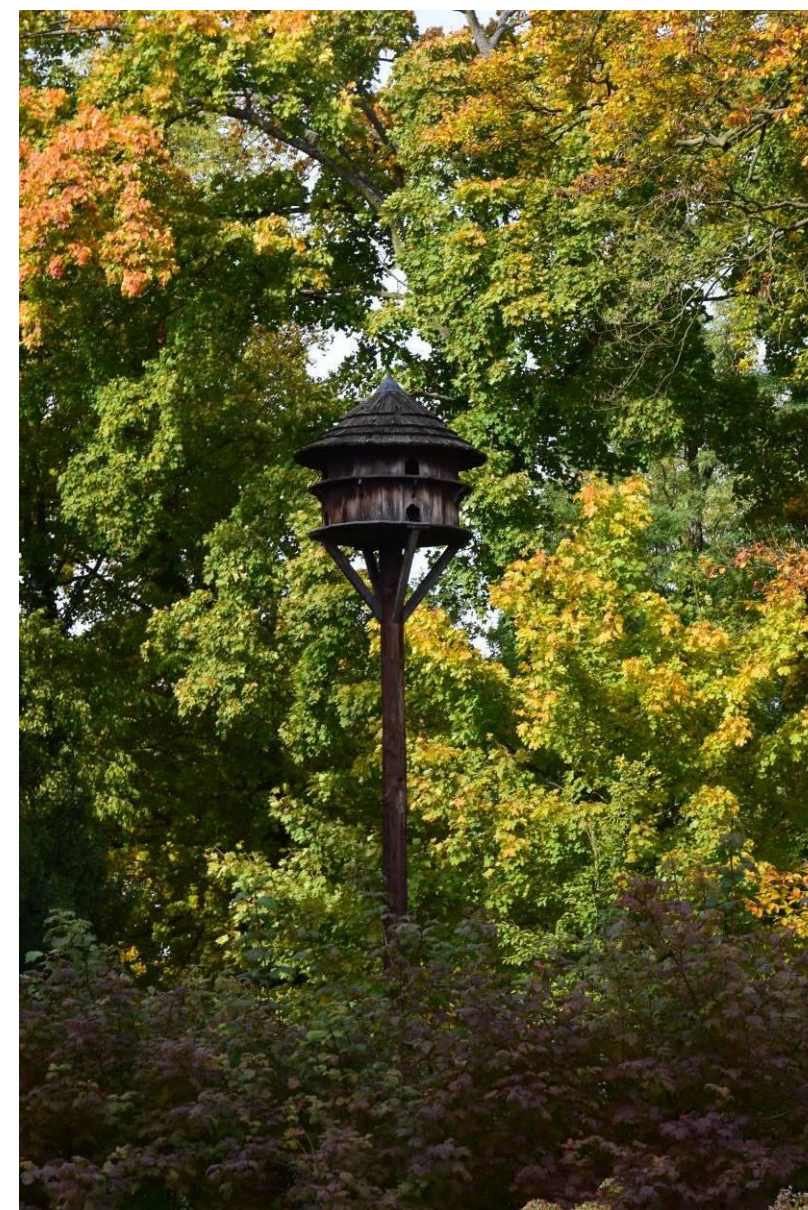

Foto: M. Weber 2021

²² Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány, inv.č. 1465 Strážní domky čp 14 a čp 15 návrh na přestavbu oken na arkýř, s poznámkami Kamila Rohana z roku 1872

12. Kamenná pumpa

Pískovcová pumpa nacházející se v blízkosti Rudolfovy vyhlídky byla realizována podle návrhu z roku 1862²³. Pampa má tvar břečťanem porostlého kmene stromu, zakončeného korunou představující spletenec větví a břečťanových úponků. (Šternová et al. 2013)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

13. Rudolfova vyhlídka

Rudolfova vyhlídka s balustrádou z roku 1884 připomíná návštěvu korunního prince Rudolfa z 10. července 1871. Dnešní podoba vznikla úpravou návrhů Franze Wordrena z roku 1884^{24,25}. V roce 1922 se vzhled stavby částečně změnil. Sloup s habsburskou orlicí byl snesen a nahrazen bustou Panny Marie, což bylo poděkováním za záchranu života posledního majitele zámku JUDr. Alaina Rohana a jeho manželky po automobilové nehodě. Po druhé světové válce se tato busta ztratila a v posledních letech byla vyhlídce navracena její původní podoba z 19. století. (Kadlec Nepubl., Šternová et al. 2013)

Literatura:

Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899; 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno. Depon. Osobní archiv autora.

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

²³ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány, inv.č. 1465 Plan zum Pumpen Anssatz s poznámkami Kamila Rohana z 13. 5. 1862

²⁴ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány, inv.č. 1458 Návrh vyhlídky (pohled, půdorys) F. Wordren 3. 4. 1884 s poznámkami Kamila Rohana z 6. 4. 1884

²⁵ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány, inv.č. 1459 Pohled na balustrádu F. Wordren 10. 9. 1884

14. Ptačí napajedlo

Kamenné napajedlo z druhé poloviny 19. století se nachází pod rozložitým stříhanolistým bukem rostoucím na pohledové ose mezi zámekem a Arthurovým hradem. Jedná se o malou obdélnou nádrž s vnitřními zaoblenými hranami. (Šternová et al. 2013)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

15. Sousoší Piety

Pískovcové sousoší piety umístěné dnes v zámeckém parku za závěrem kaple Nanebevzetí Panny Marie bylo na toto místo osazeno v roce 1960, po přenesení z křižovatky u osady Rybník. Dílo neznámého barokního autora obsahuje dataci 1762 – podle manželů Scheybalových je autorem Jan Chládek z Turnova.. (Šternová et al. 2013)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2022

16. Zahradní (selský) domek - (Bauernhaus)

Roubená chaloupka s venkovní kuchyní, v minulosti doplněná rustikálním dřevěným holubníkem na dřevěném sloupu, přinášela do centrální části parku romantický motiv stylizovaného venkovského prostředí. S ohledem na velikost, byl objekt a jeho okolí oblíbeným místem dětských her. Venkovní kuchyně byla k objektu opětovně doplněna v posledních letech na základě dobových vyobrazení. Dřevěný holubník se dnes nachází v těsné blízkosti severovýchodního nároží zámku. (Šternová et al. 2013)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

17. Kamenná kašna na čestném dvoře

Dnes neexistující kamenná kašna umístěná na ose čestného dvora mezi západním průčelím zámku a studnou (později studničním domkem s kašnou) byla na místo před zámkem přenesena z Loukovce v roce 1823. Do kašny byla vytlačována voda z dolní vodárny pod zámek. Po vybudování nového studničního domku s kašnou byla 27. srpna 1869 stará kamenná kašna stržena. Části staré kašny Kamil Rohan daroval obci Radimovice, aby se mohla postavit kašna na návsi u okresní silnice ze Sychrova do Českého Dubu, jejíž budování začalo na podzim. (Kadlec Nepubl., Slavičková et Jásek 1990, Jodas 2015)

Literatura:

Jodas, Z. (2015): *Vodní díla v povodí Mohelky a Zábrdky*. Vydal Zdeněk Jodas, Český Dub v nakladatelství Roman Karpas RK Liberec. 272 s.

Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sichrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899; 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno.

Slavičková, H. et Jásek, J. (1990): Voda pro Sychrov. Památky a příroda Ročník 15, č. 1, s. 1–8.

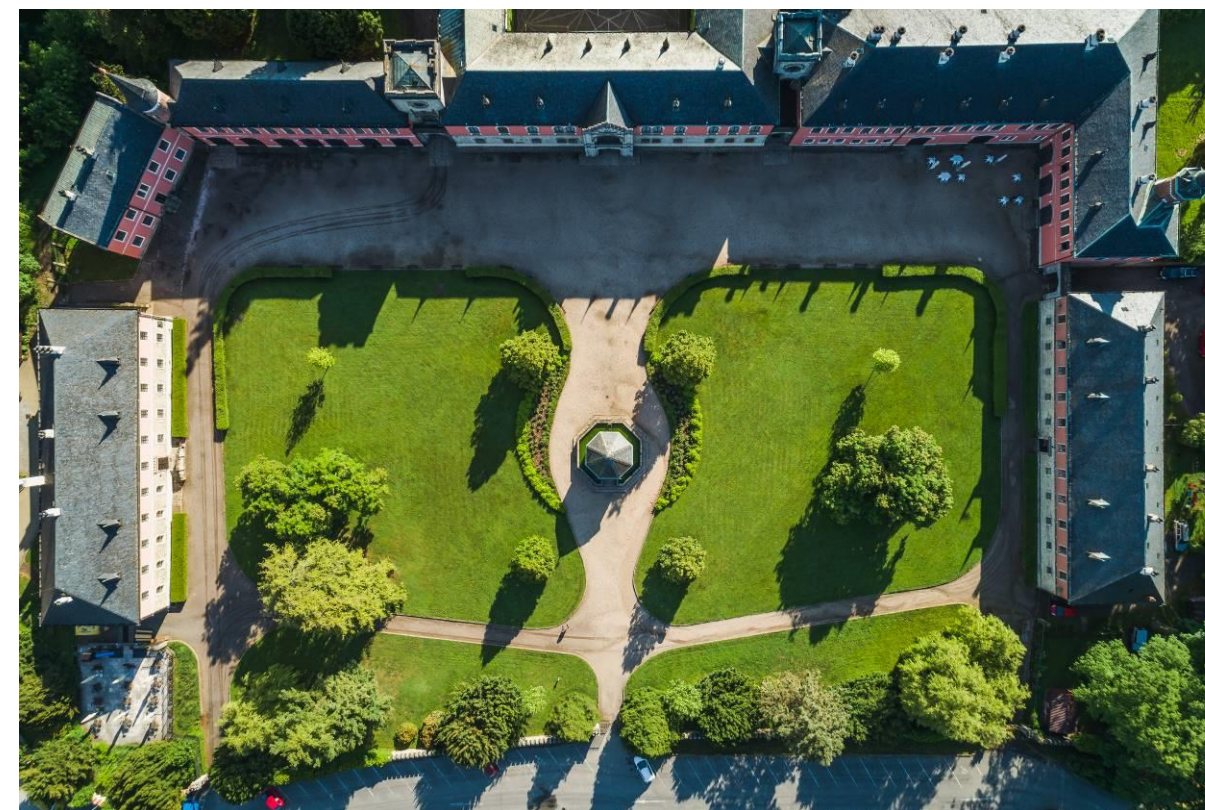

Foto: T. Mertlík 2022

18. Studniční domek s kašnou

Nad starou studnou uprostřed čestného dvora, dodávající pitnou vodu pro zámek, byl v roce 1869 vystavěn podle návrhu Josefa Pruvota nový neogoticky pojatý studniční domek. Osmiboký pavilon byl po obvodu obklopen kamennou kašnou z žernovského pískovce, přerušenou na západní straně přístupovým schodištěm s prolamovaným zábradlím. (Kadlec Nepubl., Slavičková et Jásek 1990, Jodas 2015)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sichrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899; 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno.

Slavičková, H. et Jásek, J. (1990): Voda pro Sychrov. Památky a příroda Ročník 15, č. 1, s. 1–8.

Foto: M. Weber 2021

19. Vodárenská věž u oranžerie

Věž u oranžerie sloužila jako rezervoár pro vodu vytlačovanou od horní vodárny na Mohelce. První vodárenská věž, jejíž podobu neznáme, stála patrně v této části parku již v první polovině 19. století. V archivních podkladech lze dohledat plán patrně druhé vodárenské věže navržené v podobě pagodovité stavby kombinující dřevěné hrázdní s cihlovou výplní z roku 1878.²⁶ Vodárenskou věž, která se dochovala vedle oranžerie až do dnešních dnů, vyprojektoval v roce 1890 stavitel František Wordren.²⁷ Věž byla postavena v následujícím roce 1891. (Jodas 2015, Slavičková et Jásek 1990, Jiroušková 1995, Šternová et al. 2013)

Literatura:

Jiroušková, Š. (1995): Zahradní vodovod v areálu zámku Sychrov. Zprávy památkové péče 10, s. 383.

Jodas, Z. (2015): *Vodní díla v povodí Mohelky a Zábrdky*. Vydal Zdeněk Jodas, Český Dub v nakladatelství Roman Karpaš RK Liberec. 272 s.

Slavičková, H. et Jásek, J. (1990): Voda pro Sychrov. Památky a příroda Ročník 15, č. 1, s. 1–8.

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2022

²⁶ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány, kolorovaná kresba a s poznámkou Kamila Rohana z 26. března 1878 reprodukováno v Jodas (2015)

²⁷ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány. Project für einen neuen Wasserthurm. František Wordren 1890, inv.č. 1438

20. Bazén se sousoším divokých mužů

Oválný kamenný bazén z první čtvrtiny 19. století je umístěn v centrálním průhledu před hlavním průčelím oranžerie. Uprostřed nádrže je na hranolovém podstavci osazeno barokní pískovcové sousoší z první poloviny 18. století. Sousoší představuje dva polonahé vousaté muže stojící zády k sobě na skále, kteří ve svých vzájemně propletených rukou drží velkou lasturu zdobenou čtyřmi maskarony. Z rozevřených úst maskaronů vytékají vodní proudy. (Šternová et al. 2013)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

21. Bazén s Amorem a volavkou

Oválný kamenný bazén z první čtvrtiny 19. století je zdobený reliefním pásem. Umístěn je v centrálním průhledu východně od travnatého oválu. Uprostřed nádrže je na dvou hranolových soklech osazeno figurální sousoší z roku 1835. Sousoší ze slitiny zinku a cínu představuje nahého chlapce držícího za krk volavku, z jejíhož krku tryská vodotrysk. Na podstavci sousoší, který má podobu stylizované skály s plazící se želvou, je signatura „A. Kitschelt / Wien, dokládající zhotovení plastiky ve vídeňské továrně na dekorativní výrobky z bronzu a litiny. (Šternová et al. 2013) Od bazénu vedla kamenná stružka centrální částí parku k rybníčku u květinového záhonu a dále k rybníčku Jordán. (Charvátová 2002)

Literatura:

Charvátová, A. (2002): Sychrov parkové úpravy obory. Diplomový projekt. ČVUT Praha. Rkp. Nepublikováno

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

22. Bazén s alegorií podzimu

Konkávně a konvexně prolamovaný mramorový bazén z barokního období je po celém obvodu zdoben motivem vejcovce. Umístěn je v jihozápadní části parku – v ose před zaniklou původní oranžerií, později přebudovanou na sbírkové skleníky, které byly také zbořeny. Na podstavci je uprostřed bazénu umístěno litinové sousoší z druhé poloviny 19. století. Tvoří ho dva putti s věnci vinné révy ve vlasech a s hrozny vína u nohou, kteří ve vzájemném zápase stlačují vinný měch, na jehož vrcholu je instalován vodotrysk. (Šternová et al. 2013)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

23. Bazén před jižním průčelím Bertina křídla

Kruhový kamenný bazén z první čtvrtiny 19. století je členěn na vnější i vnitřní straně žebrováním imitujícím povrch lastury. (Šternová et al. 2013)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

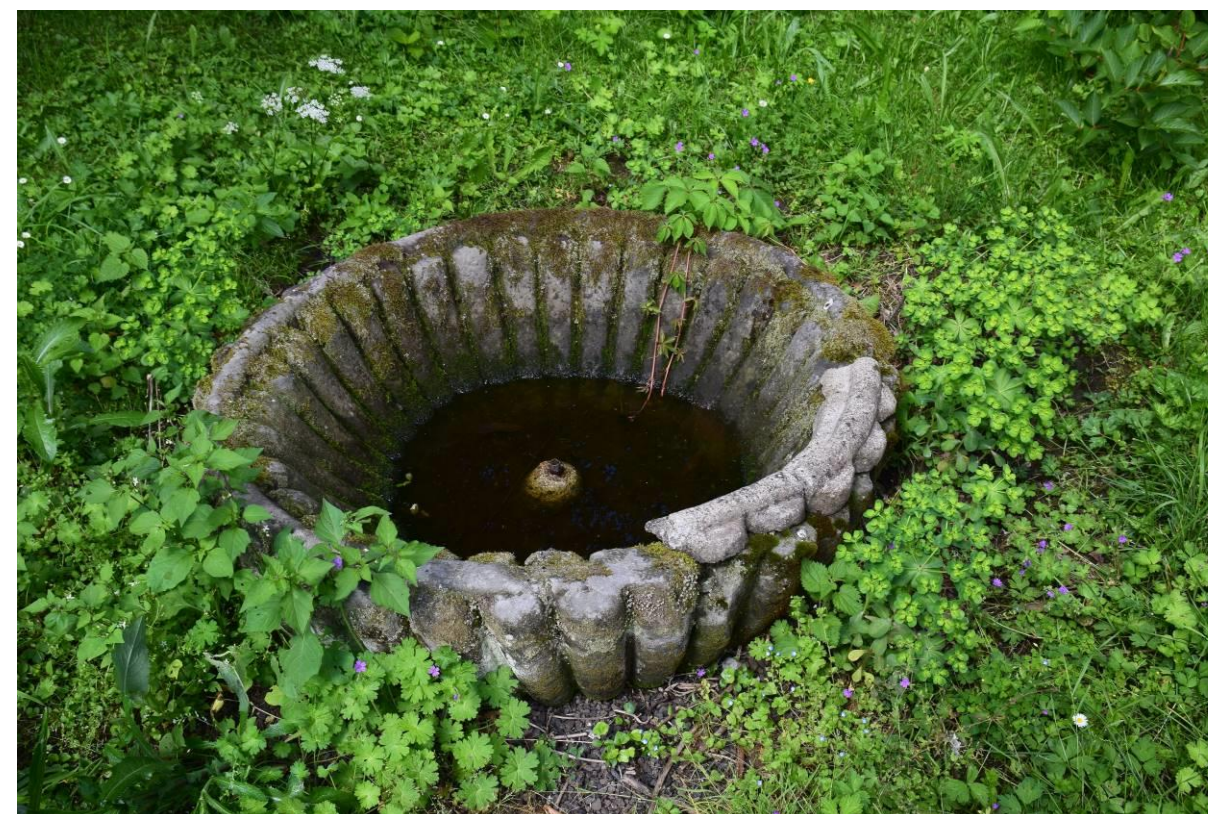

Foto: M. Weber 2022

24. Bazén před severním průčelím zámku

Kruhový kamenný bazén z první čtvrtiny 19. století s obrubní v podobě mohutného oblouku je hladký bez výzdoby se středovým vodotryskem v podobě prosté kovové trubky. (Šternová et al. 2013)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

25. Nádrž v zásobní zahradě

Kruhová kamenná nádrž z pískovcových bloků účelového využití z poloviny 19. stol.

Foto: M. Weber 2022

26. Rybníček u květinového záhonu (okrasný sběrný rybníček)

Zaniklý okrasný rybníček organického tvaru položený nedaleko zahradního domku. Napájený byl kamennou stružkou procházející centrální částí parku od bazénu s Amorem a volavkou k rybníčku Jordán. (Charvátová 2002)

Literatura:

Charvátová, A. (2002): Sychrov parkové úpravy obory. Diplomový projekt. ČVUT Praha. Rkp. Nepublikováno

Foto: M. Weber 2022

27. Rybníček Jordán v čínské partii

Okrasný rybníček organického tvaru překlenutý litinovým mostkem vyrobeným podle návrhu Josefa Pruvota v roce 1874 dotváří čínskou partii při severním okraji parku. Napájen byl kamennou stružkou procházející centrální částí parku od bazénu s Amorem a volavkou přes okrasný sběrný rybníček až k čínské partii. (Kadlec Nepubl., Šternová et al. 2013, Charvátová 2002)

Literatura:

Charvátová, A. (2002): Sychrov parkové úpravy obory. Diplomový projekt. ČVUT Praha. Rkp. Nepublikováno

Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899; 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno.

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okresu Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

28. Hráz rybníka

Při severním okraji parku nalezneme stopy po umělé vodní nádrži, která zde měla obohatit programovou náplň parku. Zda se tento záměr uskutečnil, není známo. Je možné, že přes všechny snahy i technické přípravy (vybudování hráze a těsnící jílové vrstvy dna) původní záměr nezdařil, či neodpovídal z hlediska velikosti původní představě. Dochovanou část tohoto záměru dnes představuje pouze rybníční hráze. (Hofman 1981)

Literatura:

Hofman, J. (1981): *Sychrovský park průvodce po historii a dendrologických zajímavostech*. Správa státního zámku Sychrov. 52 nečíslovaných stran + obr. příl.

Foto: M. Weber 2021

29. Dekorativní studna na nádvoří

Osmiboká stylizovaná studna s rohanským erbem vsazeným do kamenného ostění, nad nímž je upevněna historizující zdobená kovaná část se nalézá v jihozápadním rohu zámeckého nádvoří. Studna vznikla jako romantická dekorace. Společně s protilehlou Bretaňskou věží a malovanými erby tvořícími výzdobu nádvoří, je i studna připomínkou rohanské historie a jejich rodné vlasti. V tomto případě snad rohanského sídla Josselin, kde nalezneme podobně pojatou studnu před hlavním průčelím zámku. (Rohan 1996, Šternová et al. 2013)

Literatura:

Rohan, I. (1996): *Zámek Sychrov novogotický památník rodu Rohanů*. Spolek přátel zámku Sychrov. Turnov. 31 s. + 81 obr. příl.

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okresu Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2022

30. *Arthurův (Artušův) hrad - starý hrad (Alten Burg – Arthur Burg)*

Novogotická brána se dvěma věžemi ukončující levou (severovýchodní) osu parku – dnes mimo oplocenou část. Nynější stavba vznikla snad v místě někdejší poustevny, v letech 1782 až 1873 úpravou staršího objektu – umělé zříceniny středověkého hradu nazývané Alten Burg. Alten Burg byl součástí velkého parku již za Karla Rohana a je zachycen na mapě stabilního katastru z roku 1843. Iluzivní branou se otevíral pohled do daleké krajiny. Teprve po průchodu podzemní chodbou vedoucí ze štíhlejší boční věže na níže položenou vyhlídku²⁸ ve svahu pod branou bylo možno spatřit krajinu v údolí Mohelky. Další pohledy byly možné z nadhledu výstupem po vnitřním schodišti. (Nauman 1968, Kadlec Nepubl.)

Arthurův hrad umožňoval průjezd a spojení s oborou, která se nacházela v údolí Mohelky. Při výběru názvu pro tuto romantickou kulisu se zřejmě naráželo na pověst o králi Arthurovi (Artušovi), která byla v té době velmi populární. Zároveň se připomínal i nejstarší z rohanských předků Artur, vévoda bretaňský, který žil ve 13. a 14. století, a podle něhož dostal své jméno nejstarší z Kamilových synovců Artur Karel Benjamin, který se měl stát univerzálním dědicem a pokračovatelem rodu. Kníže Kamil se ale dožil neočekávaně vysokého věku dvaadevadesáti let a Artura Karla Benjamina, který zemřel v roce 1885, přežil o sedm let. Tím pádem dědictví přešlo až na syna Artura Karla Benjamina, Alaina Benjamina Artura Rohana, který dědictví převzal po Kamilově smrti roku 1892 a majitelem rohanských statků byl až do roku 1914, kdy zemřel. (Rohan 1996, Mařátková, 2011).

Literatura:

Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899; 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno.

Mařátková, P. (2011): *Sychrovská pamětní kniha. Život Rohanů na Sychrově v letech 1820 – 1892*. Univerzita Pardubice. Bakalářská práce. [online]. [cit. 2022-06-11]. https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/38636/MatatkovaP_Sychrovskapametni_ML_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=ye.cz

Nauman, P. (1968): *Zámecký park v Sychrově*. In.: Wirth, Z. et al.: *Sychrov Státní zámek a památky v okolí*. Olympia Praha, s. 23 – 24.

Rohan, I. (1996): *Zámek Sychrov novogotický památník rodu Rohanů*. Spolek přátel zámku Sychrov. Turnov. 31 s. + 81 obr. příl.

Foto: M. Weber 2021

²⁸ Mapa stabilního katastru zachycuje pod Alten Burgem dřevěný objekt, jehož podobu neznáme, mohlo by se jednat o zastřešenou vyhlídku, případně o výše zmiňovanou poustevnu.

31. Hostinec

Obdélníková stavba čp. 6 umístěná pod cestou severně od zámecké budovy je torzem bývalého hostince. Podle jména nájemce byl hostinec nazýván U Šejblů. Současná stavba ve švýcarském stylu s dřevěným arkýřem vznikla přestavbou staršího objektu (hájovny) podle návrhu stavebního ředitele F. Wordrena z roku 1883. Na hraně svahu k hostinci přiléhal dřevěný letní salón – veranda, v blízkosti se nacházely i další účelové objekty (chlévy, kůlna, vozovna, hnojiště, venkovní záchod). Za domem, nad kterým procházela kočárová cesta, byla v části svahu zřízena opěrná zeď se zaklenutým prostorem, sklepy, ledárnou a vyústěním štol s přepadem ze zámeckého vodovodu. V přiléhající oboře je zmiňován sběrný rybníček (resevoár?) s dřevěným krytem a krytý pramen vody za hostincem²⁹. V současnosti se jedná o nevyužívaný patrový dům v havarijním stavu, opěrná zeď nad budovou jeví vážné statické poruchy, dřevěný letní salón byl rozebrán a deponován v areálu zámku. (Adam 1926, Rohan 1996, Šternová et al. 2013,)

Literatura:

Adam, R. (1926): *Sychrovská zahrada*. In.: Od Ještědu k Troskám. Vlastivědný sborník českého severu. Ročník V. č. 7 a 8; č. 9 a 10 Turnov. Český Dub, s. 201 - 206 a 223 – 227.

Rohan, I. (1996): *Zámek Sychrov novogotický památník rodu Rohanů*. Spolek přátel zámku Sychrov. Turnov. 31 s. + 81 obr. příl.

Šternová, P. et al. (2013): *Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž)*. Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

32. Zastavení kněžny Adelheit (Adelheit Platz)

Místo v části bývalé obory Radimovsko, pojmenované po choti Kamila Rohana Adelheid z Löwensteinu - Wertheimu - Rosenbergu. Jejich manželství uzavřené 28. května roku 1826 příliš šťastné nebylo a nesplnilo ani hlavní cíl, tedy zplození dědice. Místo je zachyceno na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891.³⁰ (Kadlec 2006, Maťátková, 2011)

Literatura:

Kadlec, M. (2006): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1820 – 1834*. Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Liberci pro rok 2006. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci s. 137 - 152.

Maťátková, P. (2011): *Sychrovská pamětní kniha. Život Rohanů na Sychrově v letech 1820 – 1892*. Univerzita Pardubice. Bakalářská práce. [online]. [cit. 2022-06-11]. https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/38636/MatatkovaP_Sychrovskapametni_ML_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=ye.cz

Foto: M. Weber 2022

²⁹ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Rodinný archiv Rohanů. Mapy a plány. Project für einen neuen Wasserthurm. František Wordren 1890, inv.č. 1438

³⁰ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 *Revír Sychrov*: J. Hoffmann 1891

33. Zastavení knížete Kamila (Camill Platz)

Vyhlídkové místo v části bývalé obory Paceřsko, pojmenované po knížeti Kamilu Josefu Filipu Idesbaldu Rohanovi, druhému majiteli panství. Místo je zachyceno na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891³¹. Porostem zakrytá vyhlídka při severním okraji bývalé obory se nalézá na ostrohu nad Mohelkou. Místo leží na prodloužení pohledové osy mezi zámek a Arthurovým hradem v okolí se nacházejí letité buky.

Foto: M. Weber 2022

34. Altán v bývalé oboře (Templ)

Vyhlídkové místo v části bývalé obory na křižovatce cest. Místo je zachyceno značkou na mapě stabilního katastru z roku 1843 a dále popiskou na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891³². Porostem zakrytá vyhlídka se nalézá na úbočí nad Mohelkou. Místo je 2. zastavením naučné stezky Lesní putování s Kamilem Rohanem. V rámci výstavby naučné stezky v roce 2008 byl vybudován nový vyhlídkový altán s využitím původního kamenného podezdění. Na naučném panelu je zachycena původní podoba z doby Kamila Rohana. (Köhler et al. 2008)

Literatura:

Köhler, V. et al. (2008): Naučná stezka Lesní putování s Kamilem Rohanem. Lesy ČR. NPÚ ÚOP Liberec. [online]. [cit. 2022-05-11]. <https://lesy.cz/naucna-stezka/lesni-putovani-s-kamilem-rohanem/>

Foto: M. Weber 2021

³¹ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

³² Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

35. Vyhlídka U Javoru (*Beim Ahorn*)

Vyhlídkové místo v části bývalé obory pod budovou bývalého hostince. Místo je zachyceno na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891³³. Porostem zakrytá vyhlídka se nalézá na úbočí nad Mohelkou. Místo je 3. zastavením naučné stezky Lesní putování s Kamilem Rohanem. (Köhler et al. 2008)

Literatura:

Köhler, V. et al. (2008): Naučná stezka Lesní putování s Kamilem Rohanem. Lesy ČR. NPÚ ÚOP Liberec. [online]. [cit. 2022-05-11]. <https://lesycr.cz/naucna-stezka/lesni-putovani-s-kamilem-rohanem/>

Foto: M. Weber 2021

36. Vyhlídka s dřevěnou stavbou

Vyhlídkové místo v části bývalé obory. Místo je zachyceno na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891³⁴. Porostem zakrytá vyhlídka se nalézá na úbočí nad Mohelkou. Dochované kamenné fragmenty snad mohou být pozůstatkem dřívější dřevěné stavby zachycené na mapě stabilního katastru z roku 1843. Místo je 4. zastavením naučné stezky Lesní putování s Kamilem Rohanem. (Köhler et al. 2008)

Literatura:

Köhler, V. et al. (2008): Naučná stezka Lesní putování s Kamilem Rohanem. Lesy ČR. NPÚ ÚOP Liberec. [online]. [cit. 2022-05-11]. <https://lesycr.cz/naucna-stezka/lesni-putovani-s-kamilem-rohanem/>

Foto: M. Weber 2021

³³ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

³⁴ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

37. Pamětní pyramida - Císařská pyramida

Na císařské cestě od Radostína k zámku byla 25. května 1867 slavnostně odhalena žulová pyramida na počest návštěvy císaře Františka Josefa I. z 1. listopadu 1866. V roce 1872 byla pyramida opatřena kamennou deskou, která tuto návštěvu připomínala. V blízkém okolí bylo odstřeleno skalnaté podloží a na volném prostranství byly vysazeny dvě lípy. V témže roce 1872 byla pyramida doplněna o další desku k připomínce návštěvy korunního prince Rudolfa dne 10. července 1871. Roku 1876 zde byla umístěna deska na paměť návštěvy arcivévodkyně Marie Terezie a arcivévody Carla Ludwiga z 10. září 1875. Poslední kamenná deska byla osazena v roce 1879 a nese nápis „Na památku stříbrné svatby Jejich Veličenstev císaře a císařovny rakouských dne 24. dubna 1879.“ Při této příležitosti byla původní dvojice lip doplněna o další dvě lípy. Pyramida byla zrestaurována v roce 2008 a doplněna vysvětlujícím panelem 5. zastavení naučné stezky Lesní putování s Kamilem Rohanem. (Kadlec 2011, Kadlec Nepubl., Köhler et al. 2008)

Literatura:

Kadlec, M. (2011): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1864 – 1867*. Památky Libereckého kraje. Sborník Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště v Liberci 2010 - 2011. Liberec. NPÚ ÚOP v Liberci s. 68-94.

Kadlec, M. (Nepubl.): *Gedenkbuch des Schlosses Sychrow (Pamětní kniha zámku Sychrov) 1868 – 1899; 1913 – 1917 a pozn. 1918 - 1927*. Rkp. překladu Nepublikováno.

Köhler, V. et al. (2008): *Naučná stezka Lesní putování s Kamilem Rohanem*. Lesy ČR. NPÚ ÚOP Liberec. [online]. [cit. 2022-05-11]. <https://lesy-cr.cz/naučna-stezka/lesni-putovani-s-kamilem-rohanem/>

Foto: M. Weber 2021

38. Malý Chlum

Zalesněné návrší na pravobřežní straně Mohelky, název dílčí části obory. Název je zachycen na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891³⁵

Foto: T. Mertlík 2022

³⁵ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

39. *Velký Chlum*

Zalesněné návrší na pravobřežní straně Mohelky, název dílčí části obory. Název je zachycen na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891³⁶

Foto: T. Mertlík 2022

40. *Radimovsko*

Zalesněné úbočí a na levobřežní straně Mohelky, název dílčí části obory. Název je zachycen na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891³⁷

Foto: M. Weber 2021

³⁶ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

³⁷ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

41. *Paceřsko*

Zalesněné úbočí a plošina na levobřežní straně Mohelky, název dílčí části obory. Název je zachycen na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891³⁸

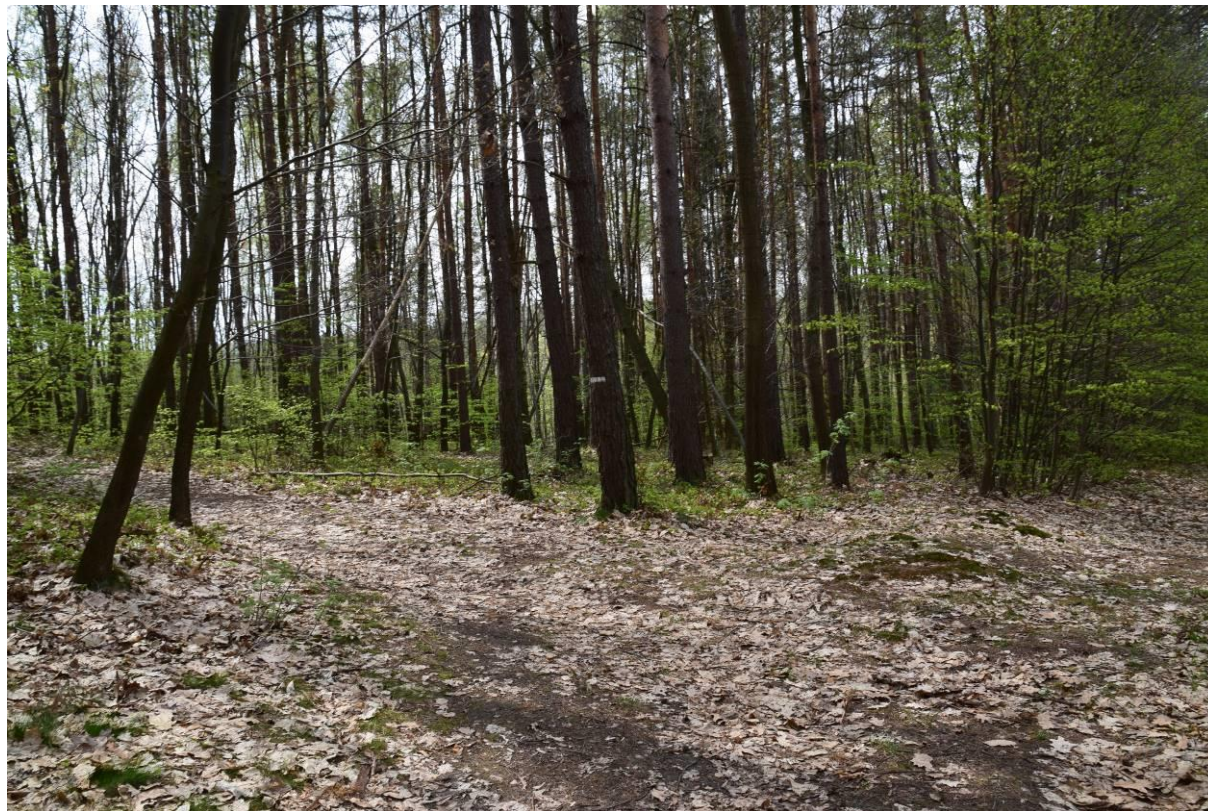

Foto: M. Weber 2021

42. *Hájovna u Radostína*

Bývalá hájovna v oboře, situovaná v údolí Mohelky nedaleko kamenného mostu u příjezdu z Radostína. Objekt je zachycen na mapě stabilního katastru z roku 1843 a na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891³⁹

Foto: M. Weber 2021

³⁸ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

³⁹ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

43. *Hájovna u Sedlejovic*

Bývalá hájovna v údolí Mohelky situovaná při vjezdu do obory od Sedlejovic. Původní objekt je dnes poznamenán pozdějšími stavebními úpravami.

Foto: M. Weber 2021

44. *U liščí boudy (Bei der Fuchsbaude)*

Vyhlídkové místo na cestě vedoucí po terénním zlomu nad údolím Mohelky v části obory Paceřsko. Název je zachycen na archivní mapě obory od J. Hoffmanna z roku 1891⁴⁰

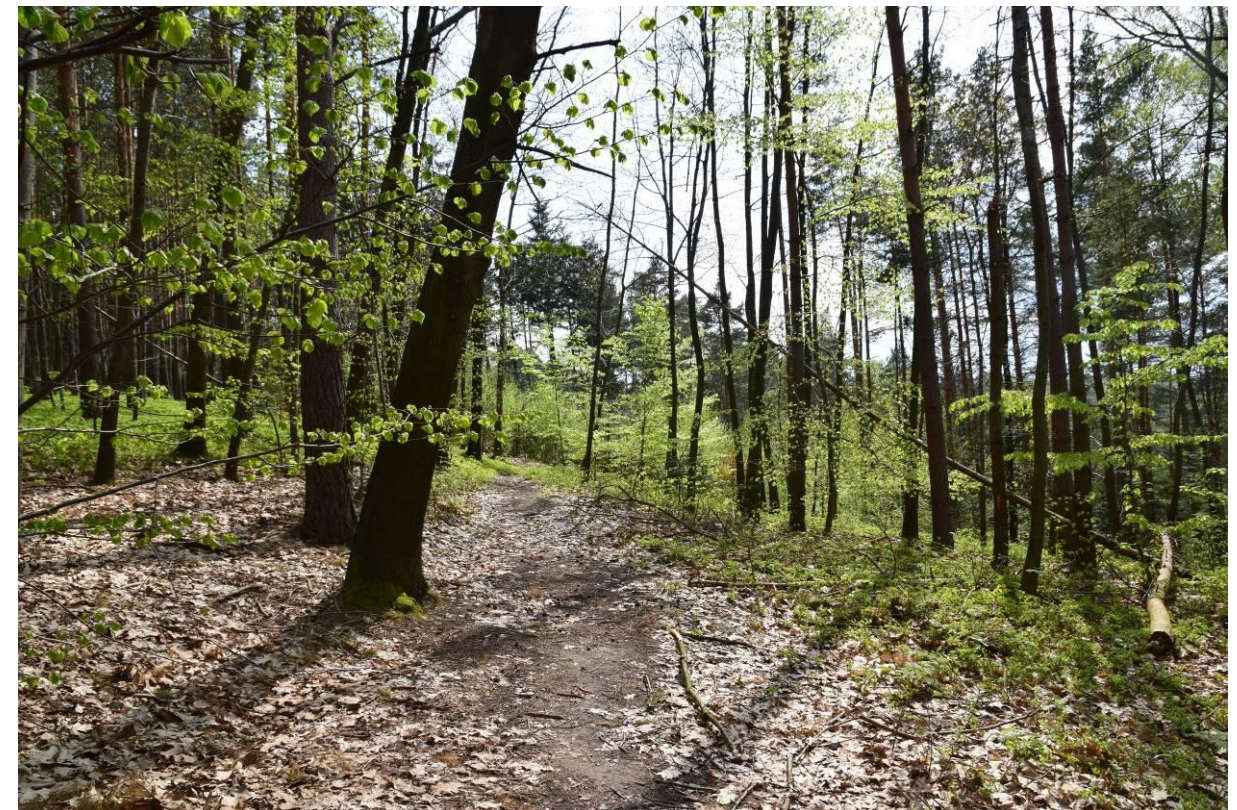

Foto: M. Weber 2022

⁴⁰ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

45. Vápenka (*Kalkbrenerei*)

Název Kalkbrenerei je zachycen na mapě stabilního katastru z roku 1843. Jedná se o místo s dodnes patrnými zbytky kamenných lomů na opuku s nadložní vrstvou vápenatých slínovců. O dnes neexistujícím objektu není známo nic bližšího.

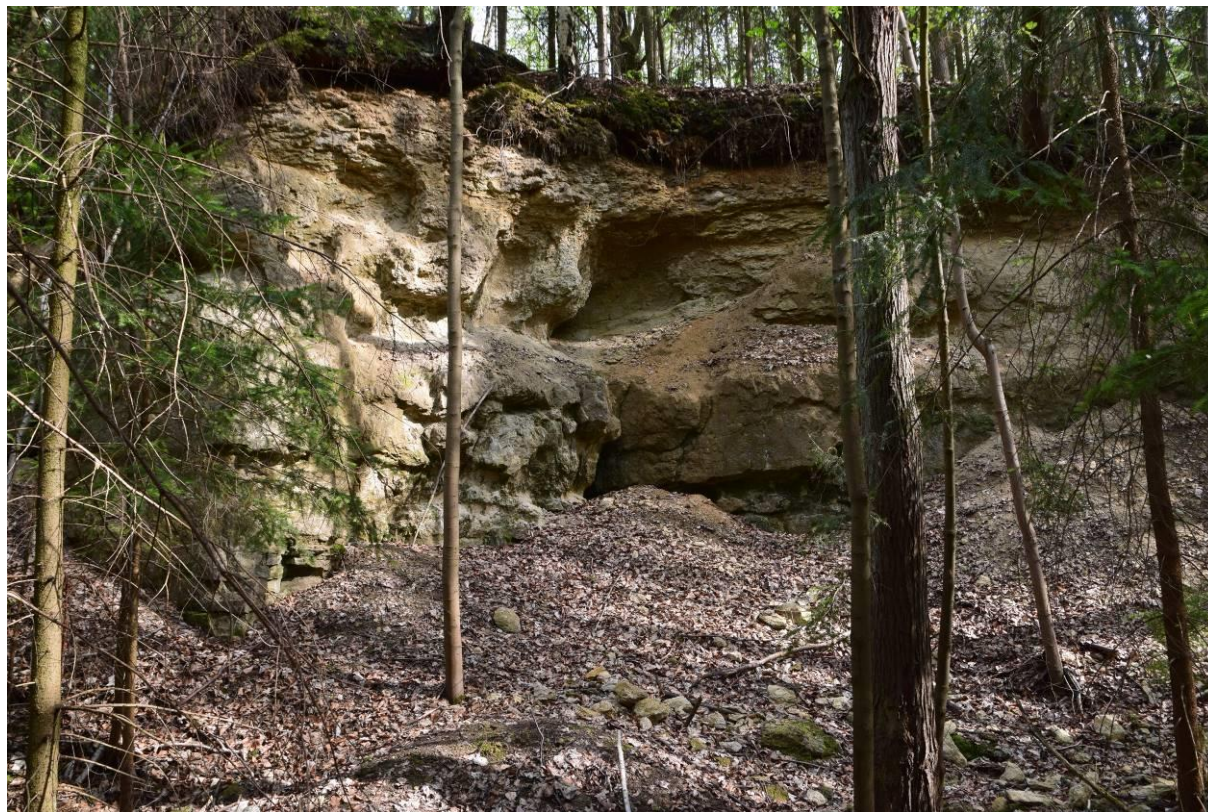

Foto: M. Weber 2021

46. Kamenný most u Radostína

Most z opracovaného pískovce se dvěma oblouky překlenuje tok Mohelky před vstupem do obory u Radostína. Most je opatřen současným kovovým zábradlím.

Foto: M. Weber 2022

47. Kůlna u Mohelky (Plimbacher Schupfen)

Zaniklá kůlna na levém břehu Mohelky pravděpodobně sloužila pro uskladnění krmiva, mohla být i místem pro přikrmování oborní zvěře. Zobrazena je na archivním plánu Sychrovského revíru z roku 1868, jehož výřez je obsažen bez uvedení zdroje v přílohové části diplomové práce Edity Hartlové z roku 1996 (Hartlová 1996). V současnosti místo připomíná světlina v olšině se soliterním jírovcem.

Literatura:

Hartlová, E. (1996): *Historie, stav a obnova parku Sychrov*. Mendelova zahradnická a lesnická univerzita v Brně. Diplomová práce. Rkp. Nепublikováno. 88 s. + obr. příl.

Foto: M. Weber 2021

48. Dolní vodárna (malá vodárna)

O zřízení vodovodu přivádějícího vodu z údolí Mohelky bylo rozhodnuto Karlem Rohanem již v roce 1821. Patrová čerpací stanice byla zřízena na levém břehu Mohelky, pod budovou zámku. Jednalo se o budovu se sedlovou střechou a s dřevěným balkónem v průčelí ve štítě. V přízemí se ve dvou klenutých místnostech nacházel prostor pro čerpadlo a lednice pro vodní kolo. V prvním poschodí byl byt se síní, černou kuchyní a pokojem. Původně byla do zámku čerpána pouze voda z Mohelky, po rekonstrukci z roku 1850 se snad jako zdroj vody využíval nedaleký pramen. Voda byla vytlačována nejprve do kamenné kašny na čestném dvoře, od roku 1843 do severní věže západního křídla zámku. Rezervoár vytvářel zásobu vody pro zámek a hospodářský dvůr. Po vybudování neogotického studničního domku s kašnou Kamilem Rohanem v roce 1869 přitékala do této kašny přepadová voda z vodojemu. V roce 1919 byly vypracovány plány na výstavbu nové dolní vodárny, k realizaci ovšem nedošlo. V roce 1920 byly předloženy další tři návrhy, z nichž byl vybraný návrh dokončen v roce 1929 zápisem do vodní knihy. Provoz vodárny byl ukončen po napojení zámku na vodovod z Radimovic pravděpodobně v roce 1953. V současnosti je z vodárny zachováno pouze torzo obvodových zdí a dílčí části souvisejících objektů a technického zařízení. (Jodas 2015, Slavičková et Jásek 1990, Jiroušková 1995)

Literatura:

Jiroušková, Š. (1995): Zahradní vodovod v areálu zámku Sychrov. *Zprávy památkové péče* 10, s. 383.

Jodas, Z. (2015): *Vodní díla v povodí Mohelky a Zábrdky*. Vydal Zdeněk Jodas, Český Dub v nakladatelství Roman Karpas RK Liberec. 272 s.

Slavičková, H. et Jásek, J. (1990): Voda pro Sychrov. *Památky a příroda Ročník* 15, č. 1, s. 1–8.

Foto: M. Weber 2021

49. Horní vodárna (velká vodárna)

První zmínky dotýkající se výstavby horní vodárny, nalézající se na levém břehu Mohelky nedaleko jejího přemostění, se objevují v roce 1834. Potřeba dalšího zdroje vody souvisela pravděpodobně se stavbou „nové“ oranžerie a myšlenkou založit v parku rybník. Prvním technickým zařízením, které mělo vodu z Mohelky vytlačit, byl pravděpodobně trkač. Čerpací zařízení zpočátku dodávalo vodu pravděpodobně pouze do kašny před oranžerií, později do vodárenské věže vedle oranžerie. V roce 1861 předložil Josef Pruvot rozpočet na opravy a rozšíření stávajících vodovodů. Rekonstrukce měla propojit oba systémy a počítala s novým čerpacím strojem v horní vodárně. Oba vodovody se nakonec propojovaly v klenutém tunelu před zámek v parku, Přebytná voda odtékala do sběrného rybníčku s dřevěným krytem a krytý pramen vody za hostincem a dále do údolí Mohelky. Plány na unikátní rekonstrukci vodárny připravil v roce 1865 Romuald Božek, syn významného českého mechanika Josefa Božka. V důsledku pruského vpádu byla rekonstrukce dokončena až koncem roku 1867. Vodní dílo fungovalo ještě na počátku 20. století. Do současnosti zůstalo v místě jezu na Mohelce pouze několik kamenů a zbytek propadlého podzemního kanálu, který přiváděl vodu k čerpací stanici. Několik desítek metrů po proudu je zřejmý částečně zasypaný odpadní kanál, který měl odvádět vodu zpět do hlavního toku Mohelky. (Jodas 2015, Slavičková et Jásek 1990, Jiroušková 1995)

Literatura:

Jiroušková, Š. (1995): Zahradní vodovod v areálu zámku Sychrov. Zprávy památkové péče 10, s. 383.
 Jodas, Z. (2015): *Vodní díla v povodí Mohelky a Zábrdky*. Vydal Zdeněk Jodas, Český Dub v nakladatelství Roman Karpas RK Liberec. 272 s.
 Slavičková, H. et Jásek, J. (1990): *Voda pro Sychrov*. Památky a příroda Roč. 15, č. 1, s. 1–8.

Foto: M. Weber 2021

50. Soubor soch sv. Vavřince, sv. Jana Nepomuckého a sv. Floriána

Trojice soch se nachází u silnice vedoucí od zámku do Radimovic. Sochy sv. Floriána a sv. Vavřince zhotovené v 18. století byly původně součástí výzdoby obloukové zídky sychrovského zámeckého parku. Na dnešní místo se dostaly po roce 1820. Svatý Jan Nepomucký byl vytvořen v roce 1823 na zakázku rohanské vrchnosti.

Literatura:

NPÚ (2022b): *Ústřední seznam kulturních památek* [online]. [cit. 2022-02-11]. <https://www.pamatkovykatalog.cz/soubor-soch-sv-vavrince-sv-jana-nepomuckeho-a-sv-floriana-14481357>

Foto: M. Weber 2022

51. Jízdárna (Reitschule)

Při severozápadním okraji čestného dvora byla v druhé polovině 19. století situována jízdárna. Jízdárna je zobrazena na archivním plánu Sychrovského revíru z roku 1868, jehož výřez je obsažen bez uvedení zdroje v přílohové části diplomové práce Edity Hartlové z roku 1996 (Hartlová 1996) a na mapě Revír Sychrov od J. Hoffmanna z roku 1891⁴¹. V současnosti se na místě zaniklé jízdárny nachází domov seniorů Bene Vita.

Literatura:

Hartlová, E. (1996): *Historie, stav a obnova parku Sychrov*. Mendelova zahradnická a lesnická univerzita v Brně. Diplomová práce. Rkp. Nепublikováno. 88 s. + obr. příl.

Foto: M. Weber 2021

52. Areál střelnice (Schießstätte)

V lesní strži jižně od oplocené části parku je dnes torzálně dochován areál střelnice, zachycený již na mapě stabilního katastru z roku 1843. Areál je tvořen dvěma stavbami, mezi nimiž se nacházel vyrovnaný terén. Severní objekt je místem pro střelbu, jižní tvoří přesně opracovaná kamenná zeď osazená silnostěnnou ocelovou deskou, na kterou byly upevňovány terče. Objekt pro střelbu jednoho muže je vybudován též z přesně opracovaných pískovcových bloků, a to v kombinaci s dřevěnými prvky, v minulosti byl patrně zastřešen. V bezprostřední blízkosti objektu se nacházejí tři kamenicky opracované sloupky.

Foto: M. Weber 2022

Foto: M. Weber 2022

⁴¹ Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, Velkostatek Svijany. Mapy a plány, inv. č. 734 Revír Sychrov: J. Hoffmann 1891

53. Kamenný most v Rohanské aleji

Obloukový most z opracovaného pískovce na křížení Rohanské aleje s dnes zaniklou cestou od Husy ke Zlaté Hvězdě. Most je opatřen původním kamenným zábradlím z pískovcových bloků.

Foto: M. Weber 2021

54. Boží muka k úctě Panny Marie

Drobná plastika žulových božích muk s mramorovou deskou se nachází na východním konci Rohanské aleje. (Šternová et al. 2013)

Literatura:

Šternová, P. et al. (2013): Soupis památek okres Liberec (Lu-Ž). Heslo Sychrov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, s. 140-156.

Foto: M. Weber 2021

55. Socha svatého Jana Nepomuckého (*ostatní znak historické kulturní krajiny*)

Socha světce se nachází severně od obce Paceřice, při zaniklé cestě vedoucí z Hodkovic nad Mohelkou do Turnova. Socha byla zřízena v roce 1796 jako pomník na paměť tragické nehody paceřického sedláka Jana Radovského z čp. 27 jeho rodinou. Místo dalekého rozhledu je doplněno památnými lípami.

Literatura:

NPÚ (2022a): *Ústřední seznam kulturních památek* [online]. [cit. 2022-02-11]. <https://www.pamatkovykatalog.cz/socha-sv-jana-nepomuckeho-12097403>

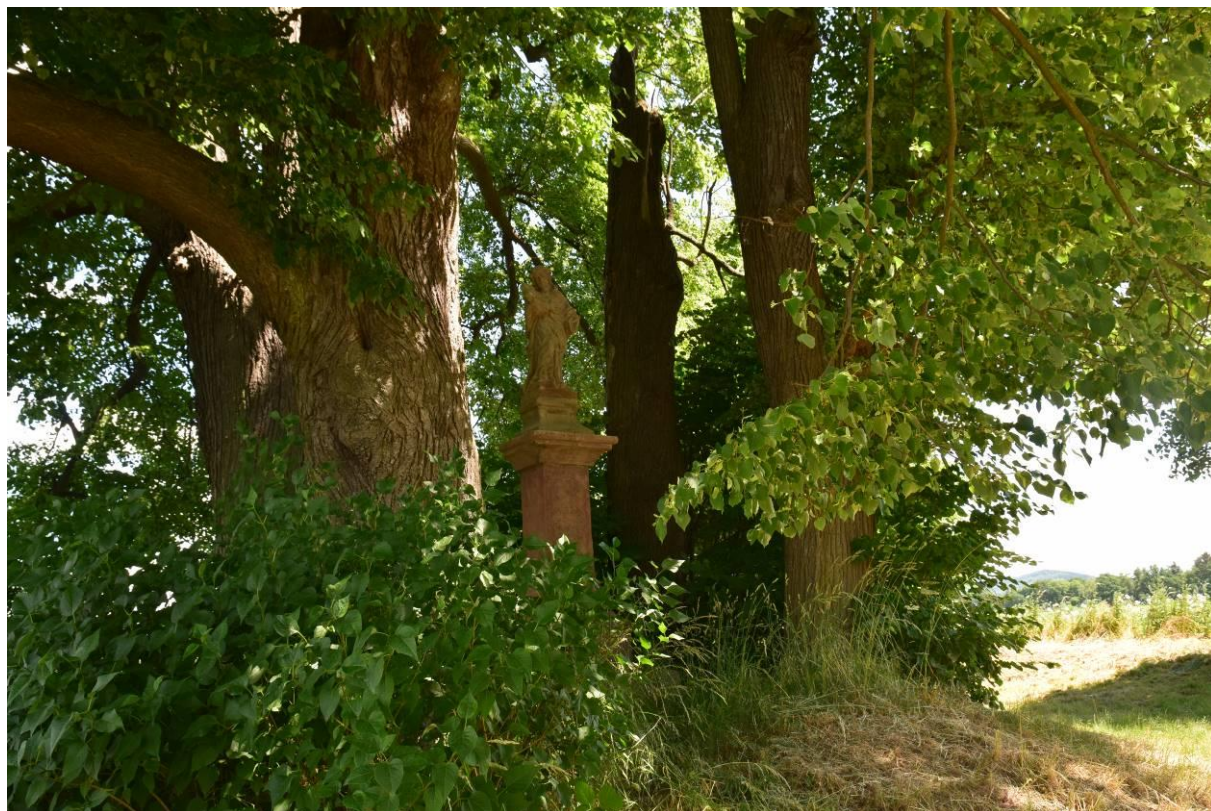

Foto: M. Weber 2022

56. Škola v Radostíně (*ostatní znak historické kulturní krajiny*)

Škola v Radostíně vznikla v letech 1812 až 1822 pro vzdálené vesnice od tehdejších farních škol ve Vlastibořicích a v Hodkovicích nad Mohelkou. 7. května 1863 byla posvěcena nová budova školy Franzem Moyslem. Zdejší katechetou byl i Josef Němeček, kaplan ze Sychrova a zakladatel školní kroniky z let 1862 – 1886, sám kroniku vedl v období let 1862 – 1866. Ve škole učil i básník Bohdan Kaminský (vlastním jménem Karel Bušek) syn řezbáře Petra Buška. (Rejha 2013) Dnešní honosná budova školy v Radostíně č. p. 19 byla vystavěna v roce 1885. Svému účelu slouží i dnes.

Literatura

Rejha, A. (2013): *Pamětní kniha zámecké kaple na Sychrově 1862–1867*. UK Praha. Bakalářská práce. [online]. [cit. 2022-05-11]. <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130113647>.

Foto: M. Weber 2021

57. Vila Fialka na Huse (ostatní znak historické kulturní krajiny)

Vila Fialka č. p. 17 se nalézá na západním okraji vsi Husa nedaleko Sychrova. Předchůdcem dnešní vily bylo tradiční trojdílné zděné venkovské stavení postavené před rokem 1843. Jeho přestavbu zahájil patrně Václav Mašek (bratr zahradníka Vojtěcha Maška) někdy po roce 1863, kdy jej koupil. V roce 1890 získal dům kníže Kamil Rohan a přenechal ho svému řezbáři Buškovi, který pravděpodobně provedl další úpravy. Buškovi udržovali čilé styky s řadou významných českých umělců, a tak byli ve vile Fialce hosty S. Podlipská, A. Jirásek, K. V. Rais, L. Marold, J. Prousek, F. X. Svoboda a další. Romantická vila stojí uprostřed zahrady se vzrostlými stromy. Kromě zeleně zdobí zahradu dřevěný altán s okny s barevným sklem. Altán je pozůstatkem po řezbářském a truhlářském umění Bušků. (Halík et al. 2007) V současnosti je vila opravována.

Literatura

Halík, P. (Eds.) et al. (2007): *Slavné vily Libereckého kraje*. Foibos Praha. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci. Severočeské muzeum v Liberci. Praha. 171 s.

Foto: M. Weber 2022

58. Sychrovský viadukt (ostatní znak historické kulturní krajiny)

Na severozápadě se území dotýká železniční trať, bývalá Jihoseveroněmecká spojovací dráha (SNDVB) neboli také Pardubicko-liberecká dráha, zprovozněná v roce 1859. Významný krajinný předěl oddělující Celek historické kulturní krajiny Údolí Mohelky od Celku historické kulturní krajiny Sychrovsko tvoří Sychrovský viadukt. Kamenný železniční viadukt byl postaven v letech 1857-1859, stavbu provedli bratři Kleinové a V. Lanna. V horní části se nachází 8 oblouků s rozpětím 9,5 metru a v dolní části je 6 nižších oblouků, celková délka impozantní stavby činí 120 metrů a výška 32 metrů (Josef 1999).

Literatura

Josef, D. (1999): *Encyklopedie mostů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Libri Praha, s. 351-353.

Foto: T. Mertlík 2021

Program Národní a kulturní identity (NAKI II)
Projekt VaV MK ČR DG20P02OVV019
Praktické přístupy k územní ochraně historické kulturní krajiny

Specializovaná mapa s odborným obsahem

SÚ ORP Turnov
Identifikace jednotek a celků historické kulturní krajiny
a identifikace kulturně historických hodnot celku
historické kulturní krajiny Sychrovsko

PŘÍLOHA IV. :
SEZNAM VYHLÁŠENÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK, NÁRODNÍCH KULTURNÍCH PAMÁTEK
A PÁSEM PAMÁTKOVÉ OCHRANY V CELKU HIST. SYCHROVSKO

Předkladatel výsledku: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice

Hlavní řešitel (autor-garant výsledku): Ing. Martin Weber

Spoluřešitelé (spoluautoři): Ing. Dorotea Cimburová, Ing. Tomáš Veith, Ph.D., Bc. Alois Vokoun

Podklady a spolupráce: Ing. Milena Andrade – Dneboská, Mgr. Jarmila Hušková – Šimáňová, Ing. Tomáš Mertlík, PhDr. Věra Vávrová

Poděkování: PhDr. Miloš Kadlec

Výstup byl zpracován v rámci řešení I. etapy projektu, jejímž cílem je ověřit praktickou využitelnost typologie historické kulturní krajiny ČR na správních územích obcí s rozšířenou působností

Průhonice 2022

PŘÍLOHA IV SEZNAM VYHLÁŠENÝCH KULTURNÍCH PAMÁTEK, NÁRODNÍCH KULTURNÍCH PAMÁTEK A PÁSEM PAMÁTKOVÉ OCHRANY V CELKU HIKK SYCHROVSKO

Rejstříkové číslo	Název	Kategorie památkové ochrany	Katastrální území	Popis (anotace) dle Památkového katalogu
205	Zámek Sychrov	Národní kulturní památka		Areál zámku tvořený budovami a jinými nemovitými objekty na pozemcích vymezených prostorovými identifikačními znaky, včetně těchto pozemků.
23838/5-4463	Zámek Sychrov	Kulturní památka	Paceřice; Radostín u Sychrova	Zámek byl vystavěn v letech 1690–1693 Lamotty z Frintroppu na místě původní tvrze. Provází jej bohatá stavební historie. Dnešní novogotická podoba rozsáhlého zámeckého areálu od Josefa Pruvota byla realizována v letech 1847-1862 za držení rodiny Rohanů.
3443	Ochranné pásmo státního zámku Sychrov	Ochranné pásmo	Čtveřín; Paceřice; Radimovice u Sychrova; Radostín u Sychrova; Žďárek u Sychrova	
23838/5-4463	Vodárenská věž	Kulturní památka	Radostín u Sychrova	Věž, která byla nedílnou součástí vodovodního systému zámku, stojí v severní části parku, blízko oranžerie. Postavena byla v roce 1891 podle projektu Franze Wordrena.
17160/5-4472	Soubor soch sv. Vavřince, sv. Jana Nepomuckého a sv. Floriána	Kulturní památka	Radimovice u Sychrova	Sochy sv. Floriána a sv. Vavřince zhotovené v 18. století byly původně součástí výzdoby obloukové zídky sychrovského zámeckého parku. Na dnešní místo se dostaly po roce 1820. Svatý Jan Nepomucký byl vytvořen v roce 1823 na zakázku rohanské vrchnosti.
23945/5-4471	Socha sv. Jana Nepomuckého	Kulturní památka	Paceřice	Socha světce se nachází severně od obce, při zaniklé cestě vedoucí z Hodkovic nad Mohelkou do Turnova. Socha byla zřízena v roce 1796 jako pomník na paměť tragické dopravní nehody paceřického sedláka Jana Radovského z čp. 27 jeho rodinou.